De Xido nomi! TOLLSON

Nº 12 (24)

07 aprel 2012-nə sor

MÜSTƏQİL QƏZET

QİYMƏTİ 40 qəp.

Qəzet həftədə bir dəfə, şənbə günü çıxır

Ti Toliş boştə inə zivoni jiyero çiçi kardə?

CAMAL LƏLƏZOƏ

əmsinbin, hamsiyəbin, əmma təmom Lco-co tinətədə: Qıləyni veyəzin, vojorədə, ticorətədə qıləkəs, kamsıxanbıkə, qıləyni bərməlo, bo jimoni- bo dərəmudiro bə harçi dast bığand,veysıxanbıkə, həyvərə. İminə merdi nom Mədi, dıminə merdi nom Şəmmədbe. Haliyədə Mədi de mol-mələ bihir-bəhvati dastkoy-.Əmma Şəmməd bə kəon ruşnə okirnedə- montyore. Esə in dikəs dıynən pi biən, məhlə siprişin, nəvə- nəticə xıvandin, deyəndı salam- əleyk kardedən. Əncəx navnə vaxtonədə çəvon arədə qıləy əhvolot bəbe ki, hələ qəvonədə votə bedə, hiç yodo bekardedənin...

...Mədi tojə kə-bə ejəşbe. Ruji roysə ğappağap oməy de Şəmmədi, qəv okardışe bəy:

-Şəmməd, boy tı okırın çəmə tojə kəy ruşnə.Bı koədə bə nome ıştı ustəti, tınışon məslohat zınəy bəmı. Əmma tikə rə dast-poçə bibi, əğılon pidəşone rə ovaştin bə tojə kə.

-Sa penco mənot bədoş, bomem, ədəniş, çı sədə bıvot, bidə ıştə koy bizinim,- Şəmməd bə i qəv jiqo votişe, erəxəy bə Mədi çəşon. Mədi çəşon peşkəllə bin, votişe:

-Xıdo ıştı insofi bıbırno! Az tojə kə kardəkəs, ğarzı-ğulə dılədə tasedəm, anədə puli çı konco biyəm, bətı bıdəm?

- Pulı ni, oməkırın.

-De çok, bə sa mənot boy okırın, əncəx puli tikə-tikə bədom.

-Ne, ne, nisyə dənibəşe bə kisə. Votə ğıyməto benibəşem, taxs jıqoy...

Mədi mamu vey ehandışe, Şəmmədi kam məsəşe. Mədi ıştə dılədə çiç fik kardışe, nıznəme, ikərədə bə Şəmmədi votəy rozi be, votışe:

-Maştə boyş.

QIRNİSƏ MƏDİ, TƏMƏKORƏ ŞƏMMƏDİ ƏHVOLOT

Maştənə Şəmməd ome, dı şəv-ruj əlyəkiş jəy: in kə, ə kə, əyvon, balaxana, poplinqə ruşnə xətton okirnişe, pətronon pevnişe, lampəon dənoşe- qordinişe. İqlə mande kəy xətti bə tokə istolbə dəvaste. Mədiş vanq karde, votişe:

-Biyəyo puli, xətti dəvastım, bə tokə linə, koy səkəm, mırəxxəs bıbum.

Mədi qıy noy kulisə, lovə kardışe:

-Şəmməd, Xido işti piə rəhmət biko, esə qədəy quzəşt bikə bəmi, pulədə kamişi beşi. Az peso bebəşem çəy əvəzi.

-Zə, merdi sıxan i bəbe. Votıme sə be-şe. Dədəmən qurədə beşo, boy bıvoti: quzəşt bıkə, nibəkam, i kəpikən benıbəşem.

Mədi sədo kardışe kəyxıvand, işarə doşe. Kəyxıvand pəleto beşe, ənəho dənıvarde, oməy-beşe. Dastədə dəbostonəyi edoştışe bə Mədi. Mədiən doşe əv bə Şəmmədi, votışe:

-Pedat, dəvast maftuli bə istolbə çu.

Şəmmədi sıftə de səliğə aşmardışe pul, dənoşe bə kəşəbinə cif. Osonə linqəon pevnişe bəştə linqon, dəvastışe zinciron bəştə peşti- qordinişe bə istolbə çuy, de tıx-tıxi peşe bə istolbə sə, bino kardışe maftulon bə linə dəvaste.

Həminə məcolədə Mədi ome- okardışe bə kumə qəvədə de zinciri dəvastə bıə sıpə, vardışe- dəvastışe Şəmmədi pefirsiyə tokə istolbə jiyo, nişo doşe peyədə bıə Şəmməd bə sıpə, hıskiş doy. Sıpə bino kardışe istolbə doy pevate, bə Şəmmədi dərve: sıpə hav-havi, hır-hıri, çanqırnanqıri barzə sədo Ğızləvoş peqəte duşonsə. Sıpəən sıpəbe ha! Nomışən Pələnq! Rost bedəbe bə istolbə du nibo dı-se metrə, Şəmmədi dıl mandedəbe bo tıpe. De hay-harayi sədoş karde Mədiku:

-Im çiçe, Mədi? Im bəmi vesəğ beye? Jiqo-jiqo pidə ki, pulədə beşim? Mıni məcbur kardedəş de roy? Hiç mardəniş, xəcolət kəştəniş? -Hakanə sipə bə tokə çu rost beədə, Şəmməd tarsiku kam mandedəbe ğəşş bikəy, əmma iştə hişkətu dast kəşedənibe.- Zə, odəm merd bəbe, əmə səxan kardımone, bə roziyəti oməymon. Tinən rozi biş. In nomerdəti Xıdoən penibəqəte. Ti boy səpə çiyo okə, bidə evom, bişum bə kə...

Şəmmədi vey lovə kardışe, Mədi kam məsəşe.

Kəy xeyzon, hamsiyon, in hay-harayi, sipə həpəro biməson həmməy oməbin, ətrofədə mandəbin. Bə bepulə təmşo diyə kardedəbin, siredəbin, dastkə jəydəbin... Kuy-kələk rost bedəbe bə osmoni çilingə...

Oxoyədə Şəmmədi dastış dənoy bə kəşəbinə cif, çı Mədi doə pul bekardışe, qətişe bə dast,votişe:

-Biyə iştə puli, hiççi pidəmni, ko kardıme- nıkardıme, həlolixəş bibu. Sıpə okə, bibə, bidə evom- bişim bəştə xərobə!

-Az ıştıku penco mənot xayş kardəmbe, həmməy ne.- Mədi sıre-sıre votışe, ome bə istolbə bın, bino kardışe sıpə zənciri to-kə çuyku okarde. Şəmmədi ıştə dastəki pulədə penco mənot co kardışe, şodoşe bəyji:

-Biyə, sıpə baxşə bıbu!

...Şəmməd istolbədə evoy bəyji, lınqonış bə zəmini qıneədə qıləy ah kəşəşe. İ çəşış kumə vədə bə dərvə sıpə be, sıpə tarsiku hələ larzedəbe çəy qırəçəmon. Qırdə kardışe iştə aləton, poyəy, pəleto beşeədə havar-cuvur ome bə Mədi:

-Az ıştəni bətı sıbut bəkam, Şəmməd.

Mədi ğədri ləs kardışe sıpə zincir, Sıpə vaşte bə Şəmmədi tərəf. Şəmmədi çı zınəy sıpə rəsəy bəy, huyəş peqəte bo vite. Cəmati ğəşş kardışe sırəku. Çok be, Mədi zincirış çı dasto qırd vanıdoşe, vadoəşbəy, yəğın ki, Pələnq Şəmmədi tıpə poə əkəy...

3XBAR-səh2. NAM3

səh 3.

səh 5.

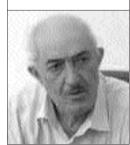
ÇİÇ BIKƏMON

Rafiq Cəlilov

GÖRÜŞ YERİ Səh 4.

<u>ƏLİ NASİR</u>

Təzə ŞEİRLƏR

Xanəli Tolış

TOLIŞİ səh 6. ƏDƏBİYOT

<u>Allahverdi Bayrami</u>

S O S O G I

Əli Nasir, A.Bayrami, Camal Lələzoə, H.Kəlbiyev, B.Qasımov, S.Şindoni, M.Şərif, N.Mirtəği... bəştə həmro

bə Tolışi xəlği siprişə şair Xanəli Tolışi rukə vəyu

AYOUN XANIMI

bə rəhmət şe munasibəti de yolə huzni səsəği doydən. Xıdo rəhmət bıko.

RTMM-in uzvon, "Tolişon sədo" rujnomə, "Talish.org" sayti kollektivən bi səsəği ğoş qinedən.

Tolișon Sado

BAKI - 2009 Çapa hazırlayan: İshaq Axundov Redaktor: Seyidağa Onullahi. Fars dilindən tərcümə edən: Əli Hüseynzadə

(əvvəli ötən saylarımızda)

Ağa Məhəmməd şah Qacarın xanlıq ərazisində törətdiyi bu cinayətləri görən Mir Mustafa xan və onun əyalı Fətəli şah Qacara artıq nifrət edirdi. Lakin buna baxmayaraq, bu bölgə meşələrinin sıxlığı, güclü istehkam qalaları, əhalisinin qəhrəmanlıqlarının şahidi olan Fətəlişah Mir Mustafa xanın Rusiyaya meyl etmə imkanını nəzərə alaraq onunla qohumluq münasibətləri yaratmaq vasitəsilə Mir Mustafa xanı ələ almağa cəhd göstərir. Abbas Mirzənin vəziri Mirzə Əbülqasım Büzürgü Mir Mustafa xanın yanına elçi göndərib onun 7 yaşlı Bəyimağa adlı qızını özünün böyük oğlu Məmmədəliyə nişanladır. Bir az keçdikdən sonra şahdan təklif gəlir ki, Mir Mustafa xan qızı Tehrana göndərsin və həddi-büluğa çatana qədər Tehranda qalsın. Mir Mustafa xan öz yaxın adamları ilə məşvərət etdikdən sonra bu ağır təklifə razı olmayıb, etiraz edir. O deyir: "Mən öz namusumu girov verməkdənsə, Qacara yox, Rus dövlətinə pənah apararam". Mir Mustafa xan Fətəli şaha yazısında deyir: "Sizin adınız şah olsa da, mən özümü sizdən əskik saymıram".

Mir Mustafa xan, belə bir şəraitdə Iran əlehinə ruslarla birləşib öz namusunu, xanlığının müstəqilliyini saxlamağa cəhd göstərir.

Məhz bu hadisədən sonra Fətəli şah Mir Mustafa xanı aradan götürməyə səy göstərir. 1809-cu ildən Mir Mustafa xan öz qohumu Ərdəbil hakimi şahsevən Nəzəri xanla birlikdə Qacarlar əlehinə Rusiyaya meyl MİRZƏ ƏHMƏD MİRZƏ XUDAVERDİ OĞLU OXBARNAMƏ

(Talış Xanlığının tarixindən)

Oxucuların çoxsaylı xahişini nəsərə alıb "Əxbərnamə" əsərini hissə-hissə öz qəzetimizdə vermək qərarına gəldik. "Əxbərnamənin" elektron variantını bizə təqdim etdiyi üçün "Talış.org" saytına minnətdarıq.

göstərir. Həmin ildə vəliəhd Abbas Mirzə Mir Mustafa xanın üzərinə qoşun göndərir. Vuruşmada müqavimət göstərə bilməyəcəyini hiss edən Mir Mustafa xan bütün əmvalını və ailə üzvlərini götürüb Xəzər dənizi kənarında yerləşən Gamışavana köçür. Gamışavan üç tərəfdən dənizlə əhatələnmiş, yalnız bir quru yoldan Lənkərana birləşirdi.

Rusiya qoşununa arxalanaraq oğlu Mir Həsən xanı xeyli qoşun ilə Ucarudda yerləşən bakılı Hüseynəli xan, şirvanlı Haşım xan, rudbarlı Əli xan və bəydili Məhəmməd xan ilə vuruşmağa göndərir. Onların dördü də ələ keçir.

Fərəculla xan Əfşar isə xeyli qoşunla Lənkərana gəlib Mir Mustafa xanın binalarını dağıtdırır. O isə, Gamısavanda rus əsgərləri və bir neçə top, eləcə də öz qoşunları ilə müdafiə olunurdu. Həm də oğlu Mir Hədayətulla xanı Şirvan hakiminin yanına göndərib ondan qoşun tələb edir. Şirvanlı Mir Mustafa xan Səlyan tüfəngçilərindən bir dəstəsini Gamışavana, Mir Mustafa xanın köməyinə göndərir. Lakin bu vaxt artıq Fətəli şahın əmrilə min nəfərin sərkərdəsi olan Mirzə Məhəmməd xan Əfşar Fərəculla xanın köməyinə çatır. Onlar Gamışavanı mühasirəyə alırlar.

Bu dəfə Abbas Mirzə öz vəziri Mirzə Büzürgü Gamışavana, Mir Mustafa xanın yanına göndərir və onun Iran dövləti himayəsində olacağını bildirir. Sonra Mir Mustafa xanın vədinə inanmayaraq, onun əmisi uşaqlarından Seyid Kazımı onun yanına göndərib bildirir ki, əgər Iran tərəfdə olsa, bağışlanacaq, yoxsa xeyli əzab və əziyyətə düşəcəkdir. Mir Mustafa xan yenə onun elçisin rədd cavabı ilə qaytarır. Özü isə keçid yollarınında kəsilmiş qalın ağaclarla səngərlər düzəltdirir, körpüləri dağıtdırır, öz oğlu Mir Həsən xanı Gamışavan əhalisi ilə birlikdə yollarda gözətçi qoyur. Dörd ay Gamışavan mühasirədə qalır.

Fətəli şahın fərmanı ilə Lənkəranda, Ərkivanda və Astarada möhkəm istehkam qalaları tikilir. Iranlılar həmin qalalarda bir illik ərzaq, sursat qoyub, Qaragözlü Hacı Məhəmməd xanı həmin qalalara gözətçi təyin edirlər.

Artıq 1813-cü il Iran-Rus Gülüstan sülh müqaviləsi imzalanır. Mir Mustafa xan 1814-cü ildə xəstələnib ölür. Oğlanları Mir Həsən xan, Mir Hüseyn bəy və Mir Abbas bəy xanlıq üstündə bir-birilə mübarizə aparırdılar. "Əxbərnamə"də Mir Mustafa xanın övladları arasında gedən çəkişmələrdən də bəhs edilir. Bundan istifadə edən çar məmurları xanın oğlanları arasındakı düşmənçiliyi daha da dərinləşdirib, onları hakimiyyətdən uzaqlaşdırmağa çalışırdılar.

1826-cı ildə qaçıb Iran himayəsinə keçmiş Mir Həsən xan Talış mahalının Iran tərəfindən müdafiə ediləcəyinə hələ də inanırdı. Lakin, 1828-ci il Türkmənçay müqaviləsi əsasında Vilkic dağlarından başlayaraq Astara çayının Xəzər dənizinə axarı boyu Iran ilə Rusiya arasında sərhəd təyin edilir. Astaradan şimala Rusiyanın ixtiyarına keçir.

Bu xəbəri eşidən Mir Həsən xan, vəziri Mirzə Xudaverdini Təbrizə, Abbas Mirzənin yanına göndərir. Mirzə Xudaverdi ilə ikinci görüşündə Abbas Mirzə başını aşağı salaraq ona deyir: "Siz gələni iki gündür". Mən xəcalətimdən bu məsələni sizə aça bilmirəm. Mən Mir Həsən xanı böyük oğlum hesab edirəm. O, mənim silahdaşım və mücahidlərimin qabaqcılı idi. Şəriksiz allaha and olsun, Talışı Rusiya dövlətinə verməmək uğrunda mən çox çalışdım. Mümkün olmadı. Axırda Rusiya Sərdarı dedi: "Yeddi kürur puldan bəlkə əl çəkim, lakin Talışdan əl çəkməyəcəyəm!" Mən çarəsiz qalıb razı olmuşam. Mən yenə Mir Həsən xana təklif edirəm. Bacarırsa Rusiya dövləti ilə sazişə girsin. Mən əsla ondan incimərəm".

Göründüyü kimi, hər iki

dövləti Talış mahalının Iran və Rusiyanın tərkibinə qatılması və onların təhtül-himayəsində olması maraqlandırırdı. Mir Mustafa xan və oğlu Mir Həsən xan, sonralar Mir Abbas bəy də məhz bu mahalın onların nəsilbənəsil hakimiyyəti altında qalmasına görə gah Iran, gah da Rusiyaya meyl edirdilər.

Belə ki, Mirzə Xudaverdi Abbas Mirzənin yanından ümidsiz qayıtdıqdan sonra Mir Həsən xan öz məşvərətçilərinə deyir: "Yadınızda varmı, qızılbaşların əlindən bir iş gəlməyəcəyini işin əvvəlində sizə demişdim. Lakin carəmiz vox idi. Oızılbaşlara müraciət etməsəydik, müsəlmanların tənəsindən qurtara bilməzdik. Oızılbaslar evimizi yaman yıxdı. Köhnə ədavətlərinin intiqamını aldılar!". Mir Həsən xan sonra Talış xanlarını və öz yaxın məsləhətçilərini yanına çağıtdırıb, Talış vilayətini tərk etmək, ya da Rusiya dövləti ilə bir təhər yola gedib ona tabe olmaq məsələsini müzakirə edir. Müzakirə bir ay davam edir. Bir dəstə Talısdan çıxmağı təklif edirsə, digər dəstə öz ana torpağında qalmağı üstün tutur. Kərbəlayi Şahverdi bəy Mir Həsən xana deyir: "... Keçmişdə ata-babalarımızı bizə vəsiyyət etmiş ki, belə hallarda Talışdan kənara çıxmayın. Buna görə mən öz babalarımın vəsiyyətinə əməl edəcəyəm!".

Mir Həsən xan Astara çayından şimala tərəf Talış mahalının Türkmənçay müqaviləsi əsasında Rusiya dövlətinə verilməsilə razılaşmır. Hər iki dövlətin imzaladığı sülh müqaviləsi ilə razı olmadığı üçün ona "xain" kimi baxırdılar. Rusiya tərəfinə keçirsə, yenə "fitnə-fəsad" və "iğtişaş" yaradacağını zənn edərək Rusiya dövlət məmurları onu Lənkəranda həbsə alır və bir müddətdən sonra Iran dövlətinə təhvil verirlər. Mir Həsən xan iki-üç nökərilə üç ay Xalxal qalasında həbsdə saxlanılır. Bahara bir ay qalmış həbsxanadan qaçır. Astara mahalına gəlib yenə rus qoşunu ilə vuruşur. Nəhayət, Miyanku meşələrinə çəkilir, başında olan adamları buraxır. Bir müddət orada daldalandıqdan sonra Iran dövlətinə təslim olur. Fətəli şahın göstərişi ilə Tehranda onu zəhərləyib öldürürlər.

Xırda nəstəliq xəttilə yazılmış "Əxbarnamə"nin sonunda, üz qabığının iç tərəfində müəllifin farsca belə bir qeydi vardır: "Mən Mirzə Əhməd Xudaverdi oğlu bu "Əxbərnamə"ni özümdən yadigar olaraq yazdım ki, övladlarım mənim zamanımda olan hadisələri və başıma gələnləri oxuyub bilsinlər. 97 yaşımda olduğum zaman gözlüksüz yazdım. Rəbi-ül-əvvəl ayında hicri 1307-ci ildə yazıldı (1889, noyabr ayı).

Əsərin 1882-1883-cü illər arasında yazıldığını və son 10 səhifəsində Mirzə Əhmədin müxtəlif zamanlarda qələmə aldığı şeirlərin yazılmasını nəzərə alaraq həmin əlyazmanın şeirlər hissəsinin 1889-cu ilin noyabrında yazıldığı qənaətinə gəlmək olar. Bu zaman onun 103 yaşı var idi

"Əxbarnamə"nin mətnində Mirzə Əhmədin istifadə etdiyi həcviyyələr və mərsiyələr onun həm də gözəl şair olmasını göstərir. O, əsərdə məşhur "Kəlilə və Dimnə" əsərinin adını çəkir, Ruminin şeirindən nümunə, atalar sözlərindən misallar gətirir. Bunlar Mirzə Əhmədin hərtərəfli biliyə malik bir şəxsiyyət olduğunu göstərir.

"Əxbarnamə" əsəri ilk dəfə Azərbaycan dilinə Azərbaycan MEA (o zaman Azərbaycan SSR EA) Tarix Institutunun elmi işçisi, Musa Əsgərli tərəfindən 1955-ci ildə tərcümə edilmiş, lakin nəşr olunmamışdır. Yenidən həmin İnstitutun elmi işçisi Əli Hüseynzadə tərəfindən tərcümə edilərək müqəddimə və izahlarla 1975-ci ildə, dövrün qanunları ilə əlaqədar olaraq geniş tiracla deyil, institutun daxili xidməti üçün 120 nüsxədə çap edilmişdir. Əsərin giriş hissəsi həmin dövr tələblərinə uyğun yazıldığı üçün, biz girişin yenidən yazılmasını məqsədəuyğun hesab etdik. Artıq demokratiya və aşkarlıq dövründə "Əxbarnaev isemrög üzü pişi ninirese "em geniş xalq kütləsinin həmin tarixi qaynaq ilə tanış olması üçün onun kütləvi tiracla yenidən çap edilməsi əsərin tarixi əhəmiyyəti və müəllifin xidmətini geniş oxucu kütləsinə çatdırmaqda kömək edə bilər.

> İshaq Axundov (ardı var)

<u>VƏLİŞAH ƏLİYEV</u>

ARƏDƏ

(11 hicəynə (6+5) çoli (qoşma)

Keş həsrət mandəybəm bəştı syo çəşon, Çəşonım viəvone çəvon arədə. Dılım şedə ıştı dimi vindeədə, Ağlımən əsire bəvon arədə.

Məvindən dəvardə rujqorim yavə, Həsrət vavaz bedə, xəyolim avə. Nəvedəm bə dinyo, bə Xido lovə. Umu səkərotdəy lovon arədə. Ovotin eşğ kardə çətini hoson, Bovəkən, pambən be bomino oson. Nifin şifo vardə bo kali kəson, Bomino dard voydə divon arədə.

Çımı omemoni çoknə ki məsdən, Iştə dimi deştə daston ehaşdən, Anqışton arəku bəmı edəsdən, Bədnomim, nəvedəm səvon arədə.

Vəlişah, pidəbu bibi bəlo ço, Bıvoton ıştəku, biməson harco, Bəpe bə eşği ro tı biboş dıço, Dəvoşən çəy çəşmə dəvon arədə.

TOFİQ İLHAM

BEŞE (8 hıcəynə (4+4) çoli, (gəraylı)

Bə xəzinə zərim şodoy, Peqəteədə oson beşe. Əvəsori çəş kardəbim, Zımıston bə məydon beşe.

Har kom karde oşkoədə mı, Nyom nıkarde peşkoədə mı, Xolim bofte dəskoədə mı, Bomı laxtə tomon beşe.

Bə vey dili həvəsim doy, Bə vey coni nəfəsim doy, Bə vey kəsi mi dərsim doy, Kali qilə inson beşe. Bandi sədə evoə ruji, Bı ton- bə ton həviə ruji, Bo firiştə nəvə ruji, Bə çımı və Şəyton beşe...

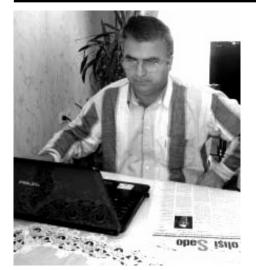
Dasti olət tankardıme, Diəro- nezim vankardıme, Qıləy kəybə okardıme, Çəğon dastəy həyvon beşe...

Bori dumə peğandem pie, Təpə-tulə oğandem pie, Qıləy boğçə eğandem pie, Kovrəm kande sığon beşe...

Tofiq İlham, votdəm boto, Kardənime mı hiç xəto. Ruji bəvindeş ın məto Bəştə koy pəşimon beşe.

Tolișon Sədo

Rafiq Cəlilov celilovrafiq@mail.ru

böyük şairimizin Dünən bikəmon?..." şerinə qulaq asdım. Şerdə nədən bəhs edilir, yazmaq fikrim yoxdur, bunu bilmək istəyən həmən şerə qulaq assa yaxşıdır, amma bu şer həqiqətəndə çox düşündürücüdür...

Ombudsman aparatı

İnternet ilə Ombudsman Elmira xanım Süleymanovaya müraciət etdim. Özünün mənim müraciətimə cavab verməyəcəyini yəqin etmişdim, zatən belədir, bizim reqiondan olanlar Talış adını eşidən kimi diksinirlər, min bəhanə ilə bu adı eşitməmək istəyirlər, bunula işim yox, keçid alım mətləbə.

Bir neço dofo hom Prezidento, hom do Mehriban xanım Əliyevaya, sürətləri müvafiq olaraq Əli Həsənova və Vüqar Səfərliyə, müraciət etmişəm ki, qəzetimiz üçün Azərbaycan nəşriyyatında balaca bir otaq ayırsınlar, müraciətimdə "xaiş edirəm" sözünü bir neçə dəfə təkrarlasam da, müraciətlərimə nə müsbət, nə də mənfi bir cavab almamışam, bu da onu göstərir ki, nə Prezident Aparatında, nə də "Heydər Əliyev Fondunda" qəzetimizə kiçik bir otaq ayrılması üçün maraqlı olan şəxs yoxdur. Olsun, nə deyə bilərəm ki, qəzet şəxsidir və özü öz problemlərini

Ç BIKƏMON?

həll etməlidir. Amma axı mənim Konstitusyon hüququm var: "müraciət etmək!" və mənim digər bir Konstitusyon hüququmla həmən müraciətlərə ən geci bir ay müddətində cavab almaq hüququm var! Birinci hüququm pozulmayıb, mən rəsmi müraciət etmişəm, müraciətin qəbzləri məndədir və müraciətlərimin ünvanlarına çatmasını təsdiq edən xüsusi bildirişlərim də var, demək mənim ikinci hüququm: "müraciətlərə göstərilən müddətdə cavab almaq hüququ"m pozulub. Bu pozulan hüququ bərpa etmək üçün mən nə etməliydim? Təbii ki, "İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkil" Elmira xanım Süleymanovaya müraciət etməliydim və mən də bu müraciəti internetlə etdim. Xanım Süleymanovadan cavab gəlməsə də, aparat rəhbəri Aydın Səfixanlıdan cavab gəldi və sən demə mənim müraciətə cavab istəmək hüququm "Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Qanununun 11.1.2 maddəsinə zidmiş. İndi mən bisavadı başa salan tapılarmı ki, mən kimə müraciət edim? Bəlkə elə oturum evimdə, heç kəsə də müraciət edib, onları pis vəziyyətdə qoymayım? Amma hörmətli Aydın müəllim Səfixanlıdan bir sorğum var: Əgər istənilən vətəndaşın rəsmi sorğusuna cavab verilmirsə, bu onun hüququnun pozulması deməkdirmi? Aydın müəllimin iki cavab versiyası ola bilər:

- 1. "Bəli". Onda ikinci sual yaranır: belə olan təqdirdə Sizə yox, kimə müraciət
- 2. "Xeyir". Bu cavabda da ikinci sual yaranır: bəs onda niyə Ali Qanunda sorguları cavablandırmaq üçün konkret müddət göstərilib?

Bu suallara cavabı olan varsa, desin, mən də bilim...

Toloşə bandon, vişə həmmə ərəçiy, Doon birdən, bəvon band çiy dərə çiy Həxi səydə, lap ku bedə bərəçi Biqard dinyo jogo viro heco ni, Dardine ım kosib çəyku hiç co ni

Dınyo qardə, çəmə lüson neçi bən, Ləndəvuran məydon qətə ğoçi bən, Çəmə vıron oxo joğo boço bən, Ki votdə ki, çı milləti ğəmış ni Lap bezo bən çı dınyo hiç təmış ni

Toloşə bandon, avon tınşon danşande, Mərdə zoonı bə dınyo dim peşande, Iştə sürfə bə co məhol eşande, Kinon çəşon bəsə roon sə mande, Dəyən tiku xəy-bərəkət nımande

Koroğlunun iradı...

Bu Koroğlu məndən əl çəkmir ki, çəkmir. Vallah bir səhf edib, onun haqqında bir-iki cümlə yazmışam, indi hər gecə girir yuxuma ki, ya mən deyənləri yazmalısan, ya da mən səndən Ağayi Həmzəyə şikayət edəcəm və o da səni öz televizyonunda biaburi-cahan edəcək. Ağayi Həmzənin adını eşidən kimi məni gülmək tutdu, dedim "Ə, Koroğlu, sən hara, Ağayi Həmzə hara? Ə, siz qanlı bıçaq deyildiz?". Koroğlu mənə tərs-tərs bazxıb, dedi ki, "Ə, sən nə avam adamsan? Ə, bilmirsən ki, biz Ağayi Həmzə ilə Çənlibeldə tonlarla çörək kəsmişik? Ə, sən elə bilirsən ki, Ağayi Həmzə duz-çörəyi itirən oğlandır?" Bu vaxt qeyri-ixtiyari canıma üsütmə düsdü, fikirləşdim ki, əgər Koroğlu bu cür "konuşursa", demək Ağayi Həmzə çox böyük adamdır, məni nəinki biabir edər, istəsə lap çarmıxa çəkdirər. (bu yerdə bu çarmıx sözü mənim diqqətimi çəkdi: görəsən çarmıxda dörd ədəd mıxdan istifadə olunur? Bilən varmı?) Tez dedim ki, Ağayi Koroğlu, sənə canım da qurban, qəzetimdə, nə istəyirsən de, yazacam. Koroğlu misri qılıncını bir kənara qoyub, şəvə kimi qara bığlarına bir sığal çəkdi, sonra dedi "bax" və ayaqlarını atın üstündən yerə qoydu. Mən ilk əvvəl heç nə anlamadım, dedim ki, "Nə olsun ki? Nəyə baxım?". Koroğlu coşdu, nə coşdu, bir ağıza mənə qayıdıb nə desə yaxşıdır? "Ə, görmürsən ki, mən atın üstünnən durmaq istəyəndə, at mənim dizimnən gəlir? Ə, gic-gici, yazırsan ki, Koroğlu üçün Mustanq gətizdiriblər, ə bu mustanqdır? Sən ümumiyyətlə mustanq görmüsən? Mustanqa minmək üçün camaat podyomni kran gəitizdirir, mustanq ha... Bu əsl Ponidir, Poni! Ə, bunun belinə yəhər qoymaq olar? Məni gücnən götürür, bunu çapanda özümü bunun üstündə oturmuş kimi göstərirəm, əslində mon do atla bahom qaşçıram. İndi sənə deyirəm, ya mənim atımı dəyişsinlər, mənə layiq bir at versinlər, ya da ki, gedib ippodromda at yarışları gedən yerdə özümə intihar edəcəm." Bunu deyib Koroğlu mustangını, üzr istəyirəm, Ponisini çapaçapa məndən uzaqlaşmağa başladı. Fikir verib gördüm ki, həqiqətən də Koroğlunun bir ayağı atın bir tərəfində, o biri ayağı da atın o biri tərəfində qaça-qaça atını nə çapır...

Çoban Xanış....

"Azadlıq" qəzetində İsa Sadıqov silsilə yazı ilə çıxış edir və bu yazıda əsasən ölkənin oliqarxuyasını vurur, özü bilər, mənlik deyil, amma o gün onun yazısında Çoban Xanışın da adına rast gəldim. İsa bəyin fikrincə H.Əliyev ona görə Çoban Xanışla saatlarla danışırdı ki, əsl ziyalılarla danışmaqdan qorxurmuş. Bu söz məni tez tutdu, istədim ki, altda bir şərh yazım, gördüm yox, bura mənim şərhim üçün yaramır. Çünki 100 faiz o şərhi verməyəcəkdilər. İsa Sadıqov bəyi şəxsən tanıyan varsa, onu kimsə təsadüf nəticəsində görərsə, çox xahiş edirəm, ondan sorusarsız ki, sənin bu gün "lider" adlandırdığın kəsim H.Əliyev ilə 5 dəqiqə danışmaq üçün demirəm, əlini sıxmaq üçün illərlə "məxfi növbələrdə" durmurdularmı? Amma çoban adlandırdığın Xanış H.Əliyev ilə sərbəst və səmimi söhbət edirdi, hətta bir dəfə həmən görüşdə iştirak edən kütləni göstərərək, H.Əliyevə bu məzmunda bir xitab da etmişdi: "Mən sənin yanında çobanam da, bunların yanında çoban deyiləm ki"....

İndi ay general İsa Sadıqov, bir yazı yazanda şeytana yox, qəlbinin səsinə də gulag as, bəlkə nəyisə səmimi yazmırsan, yəni heç Çoban Xanışın yerində olmaq istəməmisən?...

İ.S. Əvəsz Zeynallıya "rüşvət almanı" sübut edə bilməyən ixtidar, indi də onu vergidən yayınmaqda suçlayır. Görəsən 300 manat maaş alan, ən azı 3 mərtəbəli villaları olan dövlət ittihamçıları bu vergi məsələsini ortaya atanda dövlətə "atdıqları" milyonların vergilərini ödəmədiklərini gözlərinin önünə almırlar? Heç olmasa ömrünüzdə bir dəfə Peyğəmbər salavatullahın "ay bala, xurma yemə" hədisini yadınıza salın....

Şıxvəliyə anqı çıne hosone? Rəzi qətə dasin jobzın osone

Bə vizədo əğlon kırtəğ əğandin, Çı doy sədə rəsə vizon eəğandin, Lü təmizbə vizon bə cif dəəğandin, Viz lükarde dason siyo bedəbe, Sinifədə məllim əğlon küdəbe

Bə inciə do əğlon vey, vey hərisin, Şır-şır əvoy kəsoybonən dərəsin, Əğlon əküyn əgər bəvon bərəsin, Əğlon dasdə doədə incil nəmandiy, Goroğ əkəy, əqər doədə bəmandiy

Toloşə bandon, küşkaqonı ranginin, Cühlə kinon bə pəvəndin sanginin, Qofe miçə qətə nənon vanginin! Şinə lay-lay jəydən balon bıhıton, Ó ruşinə honiyə çəşmon nıhıton

Nəğıl əvotin piyəjenon bo əğlono, Hərisbimon bə vaxtono nəğılono, Tələ ənəy Mehrəli bo şəğılono, Lüson sükon şəğlon kaqon əbardin, Yolə seədə dıştə balon əhardin

Rüjəmoədə el bə rüjə beədə. Qürşək voy-voy avon bə ku şeədə, Mirheydərən şinə əzon doyədə, Məxloğ əştiy bo dastnomoj qəteyo, Mocitdo com obin nomoj votevo Mirheydər Bəşəru

TOLOŞƏ BANDON

(Etnoqrafik poema)

I poə

Toloşə bandon həşi çüştə eyəqardiy, Elatə küçən əştin qıyəku oəqardin, Bandə kəmdə ıştə sürfə oəkardin, Xırcıni təy əkəyn əyo çiç bəbiy, Sürfədəşon çəvon həni çiç nəbiy

Toloşə bandon, ıştı vizon lo barde, Çı zəmonə dim çəməku ço qarde, Bə qəvimon pişt peğande vo barde, Bo jimoni ümi beyo lələn ni, Hamboləti kardem pidə şələn ni

Toloşə bandon, həşi yaman dəvətə, Zevlə çolon bəştə sinə eğətə, Şimbirədə ovi bəştə peğətə Linq diyoədə muəxolon vo randə, Iştə səpe kavuyə xali oğandə

Vəyonı dı zırno-dəpi bəro ka, Kinon dı şoy həmə vəyu dəro ka, Piyəmerdonən piyəjenonən sə ro ka Ğəm nıkəşon nənon hiç vaxt nıbəmon, Cəşonişon bisiro, honion bibəmon

Toloşə bandon, bo Babəki ğələbiş, Düson ro kə, deşmenon ro tələbiş, Üryanışon karde tı vi ronə biş,

Bəştı doon şımşi jəkəs vey oməy, Baştı sado, sado doakas ço nomay?

Toloşə bandon, ha çəkeədə avəvu, Joğo bızın dimış çidə çı vəvu, Qürşək viydə eğətdə ov daştı vu, Ovayz omay damande ni çay vada, Kındə külüs amandıni çəy vədə

Tolosə bandon, Hirkon "vəste" bətıku Bo tərif doy hiç hınə ni bəmıku, Bəbir, pələnq, maran, keçi ovon tiku, Biqard dinyo çi vəşti to əbini, Üləs, bəlel, amburə do əbini

Eli pəson paşmə həmə rıştənin, Xolçə boftə kinon beko nıştənin, Elatə küç, bızon, pəson düştənim Qədə vəçon bidə rəyrə oqardo, Rə yol bibun çəvon dümon peqardo

Dəro əkəyn vəyüə kinə bə şüə kə, Essandin dərosnin çəy sə kəbə, Cehiz ədəyn yonqo, xolçə, ovaynə, Çadrə bəsə vəyu əşiy aspisə, Mahni handə kinon vanq çı vanqisə

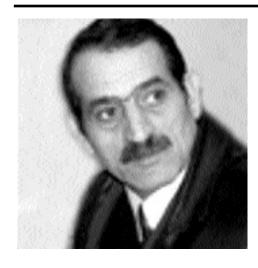
Bə vəyu miyon çəy ğəyn kışti dəvasiy, Dəro əkəyn dı xıynə noə sıə dasi, Çəy moən purğo əbiy çəşış pur asi, Jimoni səyb əbin vəyuon şuədə, Merdon most hol obin omro buodo

Hivə jenon dı iyəndı peəçıkin, Həsiən əştiy çı şüə coni dəəçikiy, Həsüə xırin beədə avə əçəkiy, Vəyüon rərə eəşin bo mol düşeyo, Sürfə oəkəyn xıyzon bəhə ko şeyo

Vəyu vəyu əşiy pəlu çəy sədə, Vəyu vəyu əbiy həsi dasədə, Vəyu ıştə həxi əzniy çı sədə Həməysə rə əştiy eyəşiy bə sobə, Dı səliğə rəvoş ədəy bə kəbə

Pozə fəsli bə vızmədo peşdəbin, Bo angiro bi xol-bə xol dəsdəbin, Ləblə pur be, çı vızmədo eşdəbin,

Tolișon Sado

ƏLİ NASİR

Qayıdacaq nəhayətdə, bütün zərrələr Zərə, Qəribəm mən qürbətdə, getdim gəldiyim yerə!

Dünya - canlarda məskun olan ruhların müvəqqəti görüş yeridir.

2-ci yazı

Allahın adı ilə

1-ci yazı giriş xarakterli idi, bilmədim oxudunuz ya yox?!...

Oxusanız da, oxumasanız da mən gələcək nəsillərə xatir bildiklərimi yazacağam.

İstəyirəm bu yazıda Zərvanın göndərdiyi AVESTA-ƏV HEST HA da (ZƏND-ZINDE) dünyanı necə idarə etməsini bizə nə sayaq bildirməsi və digər məsələlər haqqında danışam.

Avestada Zərvan öz idarə etmə strukturunu bizə necə çatdırır.

ZƏRVAN (Yaradan və idarə edən Xaliqdir)

Və Onun 7 əsas XƏYƏVAND- ları. (mələkləri)

1. VƏHMON-ƏHURAMƏZDA-(Vəhylər gətirən, ağılı və Cənnəti nizama salan).

Zərdüstlərə vəhy gətirən Vəhmon adlı Əhuraməzda- Əhuromijdə mələyidir.

2. QOŞURVAN-QOSƏYVON-(Hey-

Hu motay, Hu votay, Huvorıştay. Sipitum-Zardüst

vanları himayə edən).

3. ATROVOŞT-(Odu nizamlayan).

4. ŞARAKIŞT- (Doğrunu himayə edən).

5. SİPİNDAMƏZDA- (Mehribanlıq və abadlıq gətirən mələk).

6. MORDA-ANAHİT-ƏNƏHIT-(Su-yu idarə edən).

7. NAMORDA-(Yaşıllığı himayə edən).

Bunlara AMEŞASPEND (OMA ŞA SAPENDON) də deyilir.

Və bu mələklərin yardımçıları olan firiştə-feyariştələri vardır.

AVESTA da əks enerji- qüvvə Əhrimondur.

ƏHRİMON haqqında izah vermişdim. Əlavə olaraq deyim.

Əhrimon Zərvanın bəşərdən çox-çox əvvəl xəlq etdiyi təktərkibli yaranmışlardandır

O, öz qövmünün təqvada seçilmişlərindən olmuş və qövmünün Zərvan tərəfindən məhv edilməsindən sonra da minillərlə Zərvana sədaqətlə ibadət etmişdir. Lakin bəşərin yaradılması zamanı asi olmuş, bəşərin də öz qövmü kimi naqis olacağını bəyan etməsinə görə lənətlənmişdir. Bu zaman Zərvandan ibadəti müqabilində bəşərin naqis olacağını sübuta yetirəcəyi üçün möhlət istəmişdir və buna görə dəZərvan tərəfindən dərgahdan əbədi olaraq qovulmuşdur.

Əhrimon yəni Satana (Sütənə-yandıran od deməkdir).

Əhrimon yəni Dyavol (Düyəvil-Tüstü deməkdir).

Əhrimonun da yardımçıları Avestada Divlər yəni Divonələr-Azmışlardır. Bir də Drudj-Dürəvodj və Peyri-lərdir.

Div sözü ilə əlaqədar Talış zonasında çoxlu yer adları vardır.

Məs: Divəğələ, Divəlonə, Divonğal və s. Bir-iki cümlə də Sipitama-Sipyətüm-Zərdüstün doğulduğu məkan və yaxınlarının adları haqqında:

Sipitama-Sipyətüm Zərdüst-Doğulub iki çay- (Sipiru və Kuəru)- (Duruçay və Bulanıq çay) arasındakı

Savoalon- (Başı qar yuvası) dağının ətəyində- Dirica- Dıruco kəndində.

Dıruco-İki çay arası. Dirica və ya Dırüco- indi də Dico şəklində Talışda kənd adları çoxdur.

Atası- Puriştasp- Pirişasp-Pirijasp-Pirijəaspo-Pirdən olan atlı, Piranlı atlı. Piran Lerikdə ərazi adıdır.

Anası- Doqdo-Dodo- Dovnəkəs-Əmizdirən

Əmisi oğlu- Merdumah- Merdomə Oğlu- Hist Vəstəra- Hest Astəra- Hest Astovə-ulduz-işıq-nur. Əstəra-Sitarə.

Qızı- Pure Çista- Pure Çistə. İsmət dolu, Paklıqla dolu.

Istərdim bir tarixi faktoru da nəzərinizə çatdırım: Linqvist Avestaşünas alim

DARMSTETER deyirdi ki qədim Avestanın dilini bu günkü Talış dili qoruyub saxlamışdır. Vallah, nə Darmsteteri tanıyırıq nə atasını nə anasını. Amma bunu bilirik ki, Darmsteter milliyətcə Talış deyil, lakin o belə deyib.

Deyirlər "sağlam bədəndə sağlam ruh olar". Bu həyati əsaslardan biri və ən vacibidir.

Vindevdatda Fərəqardelərlə belə buyurulur:

Gigienik normalar:

Özünüzü təmiz saxlayın, yalan, böhtan kimi şər işlərdən və iylənmiş, qoxumuş cəmdəklərdən uzaq olun. Və bu pislikləri Drudj-Dvurudj, Nəsu milçəyi adlandırır.

Yalan və böhtan- Drudj-Dvurudj. Bu mənəvi parazitdir.

Nəso və ya Nəsu- Qoxumuş. Bu da maddi parazitdir.

Bizdə qoxumuşa deyillər Soa bu doy-də.

Tövbənin ən qatısı To bə Nəsu- (Nə so) dur.

Sosial vəziyyət haqda:

İnsanların artımına xüsusi diqqət çəkərək deyir: Sağlam və artımlı olmaq üçün evlənməni erkən gənclik yaşlarında həyata keçirin. (Bizdə bu adət indi də həməndir).

Təbiətə və heyvanlara münasibət:

Su mənbələrinizi çirklənməkdən qoruyun və daim təmiz saxlayın.

Faydalı olan bütün heyvanları xüsusən ev heyvanlarını artırın və qoruyun.

Heyvanları incitmək nahaq yerə döyüb şikəst etmək qadağan edilir.

Əməyə münasibət:

Torpağı boş saxlamaq olmaz, torpağı faydalı əkinlə zəngin edin.

Hamı öz əməyi ilə zənginləşməli və izafi olanından olmayana verməlidir.

Tənbəllik qəti pislənir, Hamını həmişə və bütün işlərdə həqiqətçi olmağa çağırır.

İnsan cavan ikən elə düşünür ki o daim belə gümrah, və belə aktiv olacaqdır. Böyüklərdən bunun əksini eşitsə də

hətta görsə də belə elə bilir ki əlində olan hər şey həmişəlikdir. Lakin bu müqəddəs kitab bunun belə

Lakın bu müqəddəs kitab bunun belə olmadığını və bütün hər şeyin bir sonda məhv olacağını təkcə Xaliqin əbədi qalacağını da deyir.

Ölümdən sonra üçün deyilir ki, insanın bütün əməlləri yazılır və həmən sonda Xaliq tərəfindən ölçülüb qiymətləndiriləcəkdir.

Avestada ruh haqqında:

İnsan dünyasını dəyişəndən sonra onun ruhu cansız bədəninin yanında 3 gün qalır,

o hər şeyi görür və eşidir. 4-cü gün isə onun önündə o biri aləmə bir yol açılır.

O öz qoruyucu mələyi Şərost-un müşaiyəti ilə gəlir Çinvət (Çionvote) körpüsünə.

Və orada yaşadığı ğmür haqqında hesabat verir. Yaxşı adamın ruhu oradan daxil olur əbədi rahatlıq aləminə və öz bədənini gözləyir. Hansı ki dirilmə günündə onunla qovuşacaqdır.

Əksinə pis adamın ruhu daxil olur əzablar aləminə.

Bu o qədər davam edəcək ki ta həmən gün gələcək pislər tamam məhv olacaq və yaxşıların dünyası bərqərar olacaq.

Hələ ki bu dünya Bakı şəhəri. (Ardı var)

İŞIĞIN İŞIĞI KƏSDİYİ YERDƏ

Hələ ömür-günün gündoğarından, İçimdə qıvrılan min sualım var. Duyğular selinin sərt axarında, Kiçik qələm çəpim varaq salım var.

Bu sel kötükləri alıb ağzına, Sevincək atılıb-düşür çırpılar. Vallah, nə kötüklük gəlir ağlıma, Nə çırpı olmağa hövsələm çatar.

Arzum bir aləmə çağırır məni, Yolum öz içimdən keçən bir cığır. Qovmaqçün içimdə artan gecəni, Qəlbimdən bir ilham günəşi doğur.

Masamın üstündə qələm dil açır, Varaq sinəsini verir qabağa. İlhamın ardınca qələm yol açır, Gecəni xalı tək sərir ayağa.

İlhamlı gecələr əsil xalıdır, Yuxu ilməsini gözümdən çəkər. Ömrüm millətimin halal malıdır, "Hicran ilməsi"ni sökərsə əgər.

Bu xalı dünyada nələr var, nələr, Bir üzdən göyərdir, bir üzdən kəsir. Nəfsindən asılıb müdhiş kölgələr, Gəlir ətürpədən kəndirin səsi.

Bu dünya zamanın bir qonaq evi, Gedəni dönməyir bu evə bir də. Qısa ömürləri talayan divin, Başı göylərdədir, ayağı yerdə. Zamanın zülmətdə çaldığı çarmıx, İzləyir hamını üzdə, daldada . İlgəyi "beşikdən asılan çıx-çıx", İstəyir uşaq tək bizi aldada.

Bu dünya quyunun kəndiri kəsik, İtirən tapmayır ucunu bir də. İllərlə yol gedir işığın səsi, Bu dibsiz quyunun dibi göylərdə.

Əllər ki boy verməz ərşinə çatmaz, Hamı ip axtarır bu həndəvərdə. Çırpınan gözlər var uyumaz, yatmaz, Yandım, yandım deyə daim səfərdə.

Səsi ət ürpədir, səsi can üzür, Onunçün bir rəngdə xeyir də, şər də. Təkgözlü qapısı divin tək gözü, O bir gözlə baxır mərdə, namərdə.

Dünyanın görünməz yerləri varmış, Ü stü naxış-naxış bəzəkli pərdə. Dünya başdan-başa dar quyularmış, İşığın işığı kəsdiyi yerdə.

Çəkirik hələ ki bir-birimizi, Biz onu yaxşıya, o bizi pisə. Axtarır ömürdə boş yerimizi, Çoxunu zülmətdə çökdürür dizə.

Kimə bir ömürdür, kimə bir hovur, Səadət dalınca hamı səfərdə. Qabaqdan çağırır, arxadan qovur, Bir də ayilirsan açıldı pərdə...

Dünyaya bir dəfə gəlir, gedirsən, Bu da bir səyahət, bu da bir gəliş. Hardan başlayırsan ordan bitirsən, Bir üzü tənəzzül, biri dirçəliş.

Yenə də mətləbdən düşdüm uzağa, Qələmlə varağı aldatdım elə. Bu gecə yuxumu büküb varağa, Səhər açılınca atacam çölə.

Dünya səni tutan deyil

Nə tutmusan bu dünyadan? Dünya səni tutan deyil. Nə verərsə istər əvəz, Nə anan, nə atan deyil.

Pusqudadır vaşaq kimi, Biçir ömrü başaq kimi. Yatırar bir uşaq kimi, Gözün qırpıb yatan deyil

Burdan çökür, ordan qalxır, Batanlara gülüb baxır, Birdir ona əzəl axır, Özü heç vaxt batan deyil.

Udur bizi gilə-gilə, Ömr istəmə bir gün belə, Yox deyərək gülə-gülə, Bir an belə satan deyil.

Minək Nuhun gəmisinə

Haqqdan başqa Nur gəzənin, Şimşək düşər zəmisinə. Cümləsi batdı üzənin, Minək Nuhun gəmisinə. Haqq əməl özü gəmidir. Gəmimiz gözəl gəmidir. Ömür bir anın yemidir, Minək Nuhun gəmisinə.

Yamanların sayı bəsdir, İblisin həmtayı bəsdir. Allahın bir hayı bəsdir, Minək Nuhun gəmisinə.

Dağ axtaran səhv eləyər, , Öz-özünü məhv eləyər. Tanrı bizi əvf eləyər, Minək Nuhun gəmisinə.

Zalım "şahlar"", ibrət alın, Fironları yada salın. Getdik, baxa-baxa qalın-Minək Nuhun gəmisinə.

Zaman böyük bir tələdir, Olanlar üzü selədir. Yamanlıq beldə şələdir, Minək Nuhun gəmisinə.

Dünya bir insan pətəyi, Cənnət Haqqın nur ətəyi. Cəhənnəm əzab kötəyi, Minək Nuhun gəmisinə.

Mən sözümü dedim sizə, Şahid olsun Tanrı bizə. Allah deyib üzə-üzə -Minək Nuhun gəmisinə!

ƏLİ NASİR

Tolișon Sədo

Nº 12 (24) 07 aprel 2012-nə sor

İradə Məlikova iradamalikova@mail.ru.

(Sıftəş navınə numrədə)

Lut iyən çəy kinon

30 Lut beşe deştə dıqlə kinə şəhr Soaro, jiyəy bandədə, çumçıko tarseydəbe Soarədə jiyeyku. Əv mande qıləy koçədə deştə dıqlə kinə. 31 Çəy yolə kinə votışe bə rukə qılə: "Pi bıə çəmə piə, bi dinyoədə ni qiləy merd bə onot emeç enerop iteba inosni omeyro. 32 Boy şərov erutəmon bəştə piə, bihitəmon deəy ki, bijiyo çəmə nəsil iştə piəku". 33 Əvon həmonə şəvi şərov erutışone bəstə piə. Yolə kinə dəse bə dılə, hite deştə piə, piə isə niznəşe çəy keynə hite-əşte. 34 Maştənə ruji yolə kinə votışe bə rukə gılə: "Az zinə şanqo hitim deştə piə. Boy ijən şərov erutəmon bəy, tınən bıhıt deəy ki, bıjiyo çəmə nəsil iştə piəku. 35 Həmonə şəvi ijən erutişone şərov bəştə piə. Rukə kinə əşte hite deəy, çəy pıə isə nıznəşe çəy keynə hıte-ește. 36 Luti diqle kine de jiqoy hamilə bin ıştə pıəku. 37 Yolə kinə zandışe qıləy zoə, noşe çəy nom Moav. Əv esətnə Moavijon əcdode. 38 Rukə kinən zandışe qıləy zoə, noşe çəy

OFƏYEMON

nom Ben-Ammi. Əv esətnə Am- leki ijən votışe bə İbrahimi: "Çiç monijon ecdode.

20 İbrahim iyən Avimelek

1 İbrahimi kuç kardışe Mamreo bə zəmin Neqev, səbəso be Qadeşi de Şuri arədə. Çəyo İbrahim jiyəy i mıddət bənə ğəribə Qerarədə. 2 İbrahimi votise əyo ıştə jen Sarə barədə ki, "ım çımı hovəye". Qerari podşo Avimeleki 3 Əncəx şanqo hanədə Xıdo çiyəy bə Avimeleki, votışe: "Tı bəmardeş bəştə bardə jeni qorənə, çumçıko əv i kəsi jene şusoybə jene". 4 Avimelek pexəviyə nıbe bə jeni. Əy votışe: "Ya Rəbb, məqər Tı kışte bəzneş betaxsırə xəlği"? 5 Ə odəmi bəmı nivotişe ki, "ım çımı hovəye"? Jeni ıştənən votışe ki, "əv çımı boəye". Az kardıme im soyətiku iyən de təmizə dıli". 6 Xıdo votışe hanədə: "Azən zineydəm ki, tı ımı karde de təmizə dıli. Əve nahaştıme ki, tı pexəvi bəy, demivən ohastıme ti Bəmi vəynə qino kardeku. 7 Esə boy oqordın jeni bəçəy şuyə, çumçıko əv peyğəmbere. Divo bekarde boti, selomət bəmandeş. Əncəx onıqordınos jeni, bəmardeson hukman tı ıştən iyən ıştı nəsıl həmməy". 8 Avimelek əşte rəbədə, sədo kardişe iştə odəmon həmməy, qəp jəşe ın sıxanon çəvon vədə. Odəmon bərk tarsəyn. 9 Avimeleki vanq kardışe İbrahim, bəy votıșe: "Çiçi karde bəmə? Çi qino kardıme bəştı vəynə ki, ın yolə taxsı varde çımı iyən çımı podșoəti səpe? Tı noloyiğə koonı karde bəçimi vəynə". 10 Avimeşıneydəbiş in koy kardeyədə?" 11 İbrahimi votışe: "Şıneydəbim ki, Xıdo tars ni iyo iyən mıni bəkışten bəçimi jeni qorənə". 12 Əv həğiğətən çımı hovəye: pıəmon iye, əncəx moəmon coye. Az səme əv boştə jen. 13 Xıdo mıni çımı pıə kəo bə ğurbət bardeada votime bay: "Jigo çoki bikə bəmı: çəmə şə har vırədə am çımı boəye> biyot"". 14 Avimeleki doşe bə İbrahimi pəs-bız, mol-mələ, ğolamon iyən kənizon. Oqordinişe bəy çəy jen Sarən. 15 Avimeleki votışe: "Çımı zəmin ıştı vədəy: jiye bəzneş konco bipiyo". 16 Çəyo votişe bə Sarə: "Diyəkə, dome bəştı boə həzo vəslə niğə. Bidə in niğə ıştı betaxsırəti nişo doə qıləy sıbut bibu bəşti tono biəkəson iyən ıştı betaxsır be har kəs bıznı". 17 İbrahimi dıvo kardışe bo Xıdo, Xıdoən doşe şifo bə Avimeleki, bəçəy jeni iyən cariyon: çəvon beşone əğıl. 18 Çumçıko Rəbbi bə İbrahimi jeni Sarə qorənə dəbastəşbe Avimeleki kədə bio jenon hommoy botn.

İsağ moəku be

1 Rəbbi nəzər səğandışe bə Sarə Iştə vote ğəzinə iyən rosnișe bə virə bəy doə sixan: 2 Sarə mande bə əğil, zandışe qıləy zoə İbrahimi piyəti vaxti - Xıdo bəy votə vaxti. 3 İbrahimi noşe ıştə Sarəo biə zoə nom İsağ. 4 Xido bə İbrahimi əmr karde ğəzinə, sınnət kardışe ıştə zoə İsağ moəku beyku hoşt ruj bəpeştə. 5 İbrahimi hestişbe sa sin İsağ moə-

ku beədə. 6 Sarə votişe: "Xıdo sırvonise çımı dim. İmi məsə har kəs demi bə ivirə bəsire". 7 Əy ijən votışe: "Ki əvoti bə İbrahimi ki, Sarə əğıl bədyovniye? Əmma piyəti vaxti az zandəme boəy qıləy zoə".

Həcəri iyən İsmoyli kəo tojniyə be

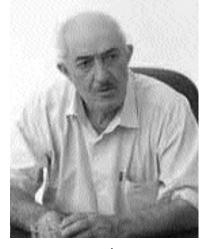
8 Əğıl yol be, ojənəşe şıtiku. İsaği şıtiku ojənə ruji İbrahimi doşe qıləy yolə ziyofət. 9 Sarə bəne Misirijə Həcəri bo İbrahimi zandə zoə pesıreydə bəy. 10 Sarə votişe bə İbrahimi: "Bıtojin ım kənizi iyən çəy zoə. Varis nibəbe çı kənizi zoə de çımı zoə İsaği bə ivirə". 11 Vey norohat kardışe İbrahim ın koy, çumçıko çəy zoəbe İsmoylan. 12 Xıdo votișe bə İbrahimi: "Norohat məbi bə əğıli iyən kənizi qorənə. Quş bidə bə Sarə bəti votə sixanon həmməy, çumçıko İsağo bə dınyo oməyon bəben ıştı nəsil. 13 Əncəx qıləyən millət obəfəyem çe kənizi zoəo, çumçıko ıştı nəsile əvən". 14 İbrahim əşte maştə rəbədə, peqətişe nun iyən i xımbə ov, noşe Həcəri amisə. Doşe bəy əğilən, dəro kardışe əv. Həcər şe çaməy daşt Beer-Şevadə. 15 Ov orəxəy xımbədə. Əy nose isto zoo giloy kuli jiyodo. 16 Çəyo diyəro be çəvrəo, nışte i tiy məsofə ğədərədə. Votişe, "Bıdə nıvindım ıştə zoə marde" iyən niste zo-zo bəməy istə zoə vədə. 17 Xıdo məsəşe əğili sədo. Çe Xido mələki osmonono sədo kardışe Həcər, votışe: "Həcər, çiç biə bəti? Mətars, çumçıko Xido məsəşe əğili sədo çəy biə viroo. 18 Boşt rost bikə əğili, əy biqət bə və. Az çəvo obəfəyem qıləy yolə millət". 19 Xıdo okardışe Həcəri çəşon, əy vindışe qıləy ovəçol. Şe pur kardışe xımbə

de ovi, doșe peșomebə əğili. 20 Xido de ağılibe. Əv perasay, damande jiye daştədə, be mahirə tiəğand. 21 Əv səbəso be zəmin Paranada. Çay moa saşe boay qıləy jen zəmin Misiro.

İbrahimi de Avimeleki əhd

22 Bə vaxti Avimeleki iyən çəy sərləşğər Pikoli votışone bə İbrahimi: "Xıdo detine, tı çiç bıkoş. 23 Esə iyo bomı ğəssəm bəhə bə Xıdo həxi ki, xəyonət əkəniş nə bəmı, nə bəçımı zoə, nəən bəçımı nəvə: tınən sadiğ bıbi bəmı iyən bəştə mandə zəmini odəmon, cokno ki, az sadiğim bətı". 24 İbrahim votışe, "az ğəssəm hardeydəm". 25 İbrahimi mızəmmət kardışe Avimelek ovəcoli qorənə, konqılə ki, çı Avimeleki odəmon qətəşonbe çəvon ovoçol. 26 Avimeleki votışe: "Ki kardışe ın ko, zıneydənim. Tınən nivote bəmi, az məseydəm esə". 27 İbrahimi peqətşe pəs-bız iyən mol-mələ, doşe bə Avimeleki. Jıqoən, əvon dıkəsi bastışone ohd. 28 İbrahimi co kardışe haft oclep ost ve usta qeleo, oclep. 29 Avimeleki votişe bə İbrahimi: "Boçiye ıştı co kardə oqətə ın haft qılə moə və"? 30 Əy votışe: "Pegət çımıkı ın haft gılə moə vəy ki, şəhodət bıbu çımı bo ın coli kande". 31 Əve əv nose bı vırəy nom Beer-Şeva, çumçıko əvon dıkəsiyən ğəssəm hardışone əyo. 32 De jiqo, əhd bastışone Beer-Şevadə. Çəyo Avimelek iyən çəy sərləşğər Pikol əştin oqardin bə Filiştijon zəmin. 33 İbrahimi kaştışe qıləy ğalğənə do Beer-Şevadə iyən sitoyiş kardişe bo zolə Allaha Rəbbi əyo. 34 İbrahim xəyli mıddət ğərib mande Filiştijon zəminədə.

(Hestişe dumo)

XANƏLİ TOLIŞ

Bu gecə qapımda çaqqal uladı

Məsləhət eylədim müdrik yozanla: -Sən uzaq görənsən, məni düz anla, Çaqqalın nə işi yazıb-pozanla? -Xeyirdir!- söylədi, başın buladı... Bu gecə qapımda çaqqal uladı...

-Bəlkə gəlibmiş ki, bir az qızına, Hansısa dalana girib qısına? -Ac idi, gedəydi Xan qapısına! Niyə bizə gəldi, bu nə bəladı?.. Bu gecə qapımda çaqqal uladı...

-Qapı var, maşınlar durub yan-yana, Sərvətlər tığlanıb evə-eyvana. Sürməli xanımlar dolub meydana; Hər biri can alan ceyranbaladı... Bu gecə qapımda çaqqal uladı...

-A çaqqal, evimdə pulmu kəsirəm? Kasıblıq içində əsir-yesirəm. Bir həsir, bir də ki, Məmmədnəsirəm, Deyirsən: kasıbdı, üzü yoladı? Bu gecə qapımda çaqqal uladı...

-Qapımda mələyən qoyun-quzu yox, Leşgüdən artığın izi-tozu yox, -Xanəli, sözünün bəlkə duzu yox? İçimdə bir ocaq, bir od qaladı... Bu gecə qapımda çaqqal uladı

13.11.2011

Atılmışıq

Bar-bəhərli çağımızda, Al səhərli çağımızda, Işimizdən atılmışıq.

Dövrün min-min xəstəsinə, Əsrin işsiz dəstəsinə-Ordusuna qatılmışıq.

Getməmişik öz xoşuna, Dolanırıq boş-boşuna, Olmuşuq bir tənha qayıq:

Çayxanadan çayxanaya. Vayxanadan vayxanaya Dolaşırıq- avarayıq.

Heç bilmirik neyləyirik, Qaravəlli söyləyirik... Vaxtı belə öldürürük.

Qapandı xoş səhifələr, Danışıb boş lətifələr Dövrəmizi güldürürük.

Bizdik xalqın müəllimi, İndi bir çarvadar kimi Çöl-bayıra atılmışıq.

Haradasa düşmən əli Qurub belə fitnə-feli, Maraqlara satılmışıq.

Sovrulubdur iliyimiz, Təcrübəmiz, biliyimiz Olur inkar bu ölkədə!

Necə gəlir ağır bizə, Əyri-əyri baxır bizə Tox məmurlar bu ölkədə!

19.11.2011

Müəllim

Olmusan eldə üzüqarə, müəllim. Eyləsin tanrı sənə çarə, müəllim.

İşığa, telefona, qaza gedir pul, Obada toya gedir, yasa gedir pul, Doxdura, iynəyə, maza gedir pul, Qalırmı gör sabaha para, müəllim?

Muzdu al, borcu ödə, qurtul azardan, Zənbilin dolmasa da, çıxma bazardan, Yenə də borc elə bir mərdiməzardan, Gətirsin o da sıni zara, müəllim.

Çaşıb-zad eləmə, al qara undan, Sonra qoy əzab çəksin ailə bundan. Aldığın hər nədisə al ucuzundan, Axırda düşməyəsən zora, müəllim.

Hökmünü başbilənin yozma tərsinə, Yoxsa ki, qayçı girər saat-dərsinə. Edərmi çarə görən kimsə ərzinə? İndi gəl günahkarı ara, müəllim.

Muzdundan narazıdır evdə də arvad, Ala bildinmi təzə yazığa bir zad? Ağırdı böylə həyat dur bazarda sat Pantelon, şalvar, filan, xara, müəllim.

Xam xəval quçağında vasadın "ali". Məkanın bos esalon, bos adın ali. Olmadı, olmalıydı "akladın" ali, Bu xəyalla gedirsən gora, müəllim.

Məktəbə, dərsə tamam ölüb maraq da. Həvəskar olanlar da gəzir qıraqda, Gözləvir nələr bizi son duracaqda? Ölkəmiz böylə gedir hara, müəllim?

Mart, 2012.

№ 12 (24) 07 aprel 2012-nə sor

Allahverdi Bayrami

Bə çəmə sə bəlo biə ofəyemoni siftəku Xido bəmə baxş kardə ləjənə neməton, bə vəyşti mandə təbiətimon, həzo dardon dəvo-dəmon biə həvocətimon. Hejo bi xosə vəyştiro çəmə səyku bə şıkrə mandə çe dınyo imperiyə siyo sığon ...

...Hunon, sakon, yunan-roma istilavonon, ərəbon, monqolon, tataron, tırkon, uruson ... candi-canada zolima fatehon aspon nangiri jiyo poymol biəmon, conkənışımon kardə...

Votisone, Sura omedo, Sovet hukumət əməni hərəbəxt bəkay, bə xəşə ruj bəmandemon, zılım əbini, zolim əbini... Məyotbən həmməysə bədtərebən im sovetə imperiyə... Dumutə səon, ko vində kəşon, xəşə bədənon, milləti ğıryətbikəşon, bə eli dardi bımandon, bınıpeyə xəlğon, bitovə etnoson reğ-reğ bin, qululəbiyon bin, bə Sibir romə bin. De plani, de suuri vində biə im koon (genosidon) millətoniş torsonie, əçəy qıroniş sındınie, çəşnıvində qıy bə qifbe həmişəynə ğısmətişbe. Həmonə sindrom hejo esətən dəvom kardedə...

XX əsri 20-nə sorədə Azərboyconədə Şura Hukumət ofəyə kardə biə bəpeştə navkona Rusiya tarkibada jimon bika xalqonədə qıləyni biə tolişonən cəlb kardəbin bə yolə kişvəri mədəniyə inşo karde-

Siftə 20-nə soronədə məktəbon obin ulkə har vıronədə, əlbəttə, azəri- tırki zıvonede, hetta diyoneden. Neticede 20-ne soron oxoy, 30-nə soron əvvələdə xeyli rostbe çı tolışonan madaniya saviyya. Tolışıstoni məktəbonədə hırdə sinifonədə dərson dəvoniyəbin tolişə zivonədə, dərsvonon, gəzeton, kitobon çap kardə bin tolişiyədə. Tolişistoni mərkəzi şəhərədə --Lankonodo "Kızıl Talıs" № 1-63 (21.01.1931-30.11.1931); peso "Sia Tolis" № 64-518 (05.12.1931- 18.02.1939) gozeton nəşr kardə bin. Tolişə ədəbiyoti vusət, əhatə mərə şe-şe qeş be: i tono bo çap kardeyo imkon doə be nəşriyotonədə bədiivə əsəron, cə tono dınyo ədəbiyə simoon məşhurə niviştəyon, hətta "Kommunist partiyə manifest" bə tolişi tərcumə kardə bin (1933) (diyəkə:16, səh. 21.)

Ən əsas ko əv be ki, "Kızıl Talış" iyən "Sıə Tolış" rujnomonədə dərc bın tolışə şairon, ənıvışton şeeron, hikoyon, oçerkon... Çiyoən tolişə ədəbiyoti umumiyə mənzərə, çəy bədiiyə-publisistikə uslub, nobenoe janron, aktuale movzuon, edebiyə curon... bə çəşə və omedən. Qəzetonada seeron, nivistayon ba tolisi vey çap bıə muəllifonədə nişo doy bəbe: Muzəffər Nəsirli ("Ğızılə ğoşun", "Yonzə sor"...); Qudrət Kazımovi ("Çay", "İnqlabi bəpeştə", "Xolmili"...); Xanoğlan Quliyevi ("Əvəsor", "Bə "Sıə Tolış" qəzetə", "Apreli soqətonədə", "Bə Sabiri"...); Abbas

XX ƏSRİ 20-30-NƏ SORONADA TOLIŞİ ADABİYOT

Tolişon Sədo

Quliyevi ("Oktyabr", "Kolxozçiyon"...); Səltənət Əliyeva ("8 Mart", "Traktor"...).

Çoçin əve ki, de "Tovuzıj", "Şamxorıj" təxəllusi bə tolişi nıvıştə aşıq-şairon çoliyon dərc biən qəzetonədə bə çand kərə. Məsələn, Aşıq Həsən Tovuzlu "Çoli" ("ST", № 69 (327)); Aşıq Avaq Şamxorıji "Bə Stalini" iyən Aşıq Mirzə Tovuziji "Ruşnəy eqiniye" (har dıqlə : "ST" № 50 (438) bı ğəbilədəy.

Əlbəttə, devri tələbi nəzəo dəvoneədə bə tolişi dərc biə bədiiyə vəslonədə movzu rənqbərənqəti çəş karde tikəy çoçin bebəşe. Əncəx rujnomonada darc bıa şeeron, niviştəyon diyə kardeədə vində bedə ki, iyo əsasən 2-3 movzu aktuale: təbiəti təsvir ("Əvəsor", "Vılə boğ", "Boğ"...); inqilabi pafos ("Gızılə ğoşun", "Yonzə sor", "Apreli soqotonodo". "Oktyabr", "İnqilabi bəpeştə", "Rəhbərimon bə həmro Stalini", "Ruşnəy eqiniye"...); təsərrufatə koon tarif karde ("Kolxozçiyon", "Traktor", "Çay", "Moldorəti hovuj bedə"...)

30-nə soron poeziyədə nobənoə janron bə tolişi niviştə biə əsəronədən iştəni bə buruz doydə. Məsələn, jinə şerə vəslə məsnəvi (qit-qit qafiyəynə) formədəy:

Bin çı xose çəmə boğ, Limo çayə vılə toğ. Livə kavu, mivə zard, Bə desmeni dovdə dard. (İ.Bəşirov "Boğ". "ST", 31.12.1935. N- 69 (327)

Əksər şeeron çoli (har bəndış ço sətirbio șeeron) șikilodoy:

Həsrət kəşdəbiş tı tolışə kinə, Eqinye bə maholmon bəçəy astovə. Çimənon, hiyonədə əməni çəş əkə, Sovxozi, kolxozi hiyonədə ki çay...

(Q. Kazımov. "Çay". "ST". 07.11.1935. N- 62(320)

Çoknəy be ki, oməyş beşiş bı məhol, Vey xosə bomeyş tı, ha nozə çay. Tolişi məholi dənoy tı bə yod, Çəmə boğonədə reçin biş tı çay...

(*Ə. Hummət.* "ST". 31.12.1935. N-69 (327)

Bı devrədə uruson ədib V.V. Mayakoski təsiriku Azərboyconi şaironən sərbəstə şeerədə əsəron nıvıştedəbin. Sərbəstə şeeri ən çokə numunəon Mayakovski șeeron bə tırki tərcumə bıkə Rəsul Rza ofəyəmonədə bəştəməxsus virəş heste. Çı vəzni barizə qılon bə tolişi nıvıştə biə əsəronədən ıştəni nişo doydə. Məsələn, Qudrət Kazımovu "Traktor" seer cəmə votəyon təsdiğ kardedə:

Ozodim esət, Ozode zəhmət. Şo kardəş mıni tı traktor. Zəminon romdəş, Həm çəpə doydəş, Bəmı vey rohətiyon doydəş.

Iştı roədə zəhmətim kəşə, Əpimni toniku rəd bıbum. Xosə məhsuliş, dardonım dəvoş, Obodi equnya ba mahol... ("ST", N-69 (327) 31.12.1935)

30- nə soronədə tolişə ədəbiyoti həxədə sohbət eğandeədə tərcumə əsəronən bə miyon varde, çəvonku bəhs karde vocibə məsəlonədə gıləye. Rujnomonadə M. Ə. Sabiriku "Əkinçi" (Kaştəvon), S. Vurğuniku "Sunbul" (Huşə) "Bə yolə şairi şərəf"; A. S. Puşkiniku "Qaraçion" (poemaku I poə), "Qafqaz", "Bə Çaadeyevi", "Bə Sibiri namə" bə tolişi dərc biə. Peəqordinon dılədə Qudrət Kazımovi, Xanoğlan Quliyevi məxsusi qeyd karde lozime. İn muəllifon rujnomonədə qeş fəaliyət nişo doydən:

Səkırt doy lozime ki, jıqo nımunon bədii cəhəto, nəzmi ğaydə-ğanunro zəifin, bədii tərcuməsə vey, bə sətri tərcumə nezin. Həmən kali sıxanon hejo tırkiyədə oqətə biən, məsələn, "əkinçi" (kaştəvon):

Bə divoji xoş dənıvarde sor, bə çımı çi? Voş nivoy, benışe qıləyən qılə, bəmı çi? Jəşe siyo voy şartuki, bustoni, bəmı çi? Bə bodi beşe zəhməti, çiçkəm az, əkinçi, Məjən puçə qəp, peşməkə fəryod, əkinci...

(Q. Qudrət ."ST", N-50 (438) 07.11.1937)

In devrədə bə tolişi folklori girdəkarde, nəşr karde vey zu doə biə. İminə dəfə ın sahədə Z.Əhmədzadə "Sıə Tolış" gəzetədə qıləy vəzminə məqalə çap kardedə. ("ST" N-59 (252) 30.11.1934) Sori bədiqə bə muəllimon, ruşinfikon, şoqirdon, tələbon ovardemon dərc bedə: " Sıə Tolış" qəzetə çı rujiku bəpeştə eli ədəbiyati ıştə səhifonədə ruşin kardedə. Bəçəy qoroşən tolişə eli ədəbiyati qırdə karde-karde bə "Sıə Tolişi" redaksiyə viğande muəllimonku, məktəbi tələbonku iyən həmə həvəskoronku xahiş kardəmon" ("ST", N-60 (318) 19.10.1935) Azərboyconi har vırədə qeşə hərəkot rost be ki, tolişə folklorə nimunon bə qəzetə viğandə bıbu. Folklorə hərəkot həmməy Qafqazi əhatə kardedə. Bı sahədə Zaqafqaziyə olimpiada təsis bedə. Bə Zaqafqaziyə olimpiada əşiə jenon tərəfo hozı kardəbiə eli mahniyonən dərc bedə qəzetonədə:

Qıləy sıə sefim doyim bəşədə, Ha qılım, ha qılım, ha lay-lay xanım. Canqəy rəyhon əbim yoyım kəşədə, Ha vilim, ha vilim, halay, ay xanim... (Qırdə əkə: İ. Bəşirov. "ST" N- 61 (319) 04.11. 1935)

Umumən tolişə folklori qırdə kardeədə İsaq Bəşirov, Mirzəli Sadıqov, Mamustavij Səyyarə Qubadova vey aktivəti nişo doydən.

Manqi bədiqə çı Muzəffər Nəsirli bə tolişə ictimaiyəti vey oşnə biə məşhurə sanbalinə məqaləş dərc bedə "Sıə Tolış" rujnomə 2 numrədə: "Tolişə folklori həxədə çan qıləyni sıxan" (diyəkə: "ST" 67 (325) 18.12.1935 - N-69 (327) 31.12.1935) In məqalə peşo bəştə muəllifi sə bəlo vardedə, Muzəffər Nəsirli ittiham kardeyo alət bedə...

In navșəti, mədəni sahədə ın oğuron 30- nə soron oxoyədə bə kəzəl qınedə. Soveti kişvəri həmməyədə, həmən Azərboyconada, ba cimlao Tolişistonada kutləviyə repressiyon bino bedən. Xalqi ən

çokə zoon, ruşinfikon hay de qıləy vonə egətedən, bə Qazaxıstani həmoon, bə Sibiri vişon romə bedən. Tolişi zıvonədə məktəbo dərson dəvardə bedənin, bı zıvonada kitob- qazet naşron ğadağan kardə bedə. Hətta "tolış" sıxani vote icazə doə bedəni. "Tolışə ovəco" nom əvəz bedo de "Lankon-Ostoro ovoco", "Tolișiston" (Tolişə zonə) əvəz kardə bedə de "Lankon-Ostoro zono" nomi. (Eso "Conub" votedən) Ha jiqo həmmə xalqon de i ğələmi hərəkəti həmə rəsmiyə sənədonədə, bə cımləo pasrortonədən "azərboyconij" kardə bedə. (diyəkə: 16, iyən əyo, səh.21)

Muzəffər Nəsirli İbrahimzadə (movardəruj: 1902, Lankoni Şağləkujə-- mardəruj: 1944, Masalli şəhər) ıştə devri nominə zivonşinos, şair, folklorşinos, pedaqoq iyən jurnalist bıə. Əy deştə əməliyə fəaliyəti de sıdğı-dıli bəştə xalqı xıdmət kardəşe. 1920- nə sorədə Tolişi diyori omutə cəmiyət təsis bedə, əv əyo fəal şirkət kardedə, peso həminə cəmiyəti sədr beda. Bi devrada mashura zivonsinos, folklorşınos B. V. Milleri dıqqəti cəlb kardedə. M. Nəsirli Tolışə folklori gərdəkarde, nosr karde, toději karde roodo fodokorəti kardedə. 1928- nə sori iminə kərə radioədə tolişiyədə folklorə nımunon handedə.

M. Nəsirli Tolışə məktəbonədə nuperəsə-cıvonə nəslon səvodin beyo xəyli kooniş kardə. De Şohub Mursəlovi bə ico 1929- nə sori tolişə zivonədə iminə tolişə kitob nıvıştedə. "Tolışi mahniyon", "Jimoni ro", "Tojə məktəb", "Əlifbo", "Tolışə zıvon" i. c. kitobon ıştə vaxtədə vey bəhrəynə vəsaiton bin. Filoloqiyə e.n. Əsqər Quliyev ə devri xarakterizə kardeədə nıvıştedə: "...B. Çobanzadə, A. Şərifov milliyətiyo tatarbin, N. Aşmarin-çuvaş, A. Xifeldt - Şimunyaki - eston, X. Xocayev - ozbok, M. Kamil -tırk, İ. Staşi - laz , X. Niyazov - kırd, M. Nəsirli tolışbe. Əvon əsil beynəlmilələ xeyzon sərost kardəbe, Çəvon niyət pok, koşon təmizbe: bə azəriyə tırkə zıvoni xıdmət kardedəbin. Imruj de cəsorəti vote bəzinemon ki, əvon noəşone çı zıvonşınosəti ğoymə bınovire!"...(17)

Marağınə istedadinə şəxsiyət biə M. Nəsirli, çokə tar əjənibən, de barzə sədo əhandibən. İstə satirikə hikayon bo səhnə hozı əkəybən. Çı təmşoon rejissorən, aktyorən ıştən əbiybən...

M. Nəsirli həmən talantinə sairbe. șeeroniș cap əbi devri mətbuatədə. Destə muasirinə şairə həmron əy vey fərqış hestbe: Şeeronədə nəzmi ğayda-ğanunon çəş əkəy, çəy niviştə şeeronədə hicə, təqti, rədif, obrazəti, məcazəti, poetikəti ıştə vı-

Yodomon benibəşe ə dəvardə rujon, Çı dızon əsirbin fəğırə tolışon. Pus əbin, əmardin kosibə divojon, Ti perxoniye əvon, doy bəvon ruzon...

> ("Ğızılə ğoşun" , "KT", N-8, 25.02.1931)

> > (Hestişe dumoş)

Azərbaycanın tanınmış hərbi xadimlərindən biri də Talışın Dırığ (Değ) mahalından olan general-poruççik Ağacan bəy Nurullabəyovdur. Ağacan bəy 1791-ci ildə indiki Lerik rayonunun Cəngəmiran (Cangəmyon) kəndində, bəy ailəsində dünyaya göz acmışdır.

Atası Nurulla bəy Abdulla bəy oğlu Dırığ mahalının hakimi idi. Ümumiyyətlə Ağacan bəyin ata-babaları Dırığ mahalının hakimləri idi və Talış xanlığı dövründə hörmətə malik, o dövrün bövük nəsillərindən biri olan Dırığ xanları (hakimləri) nesline mensub idiler.

Qeyd etmək istəyirəm ki, Cəngəmiran kəndi Talış mahalının ən qədim kəndlərindən biri-

Cəngəmiran kəndinin adı taud nebrae IIXX ebrelednem ixir yana cəkilir. Orta əsrlərdə buradan şərq ölkələrinə karvan yolu olmuşdur. Bəzi tarixçilərin yanlış olan və təsdiqini tapmayan fikirlərinə görə Cəngəmiran kəndinin (talış dilindən tərcümədə Cangəmyon-döyüş meydanı, döyüş meydanının mərkəzi) adı Teymurlanqın qoşunu ilə gedən müharibələrə görə verilmişdir.

Digər tarixçilərin fikrincə isə bu kəndə Cangəmyon adı məhz Babəkin ərəb işğalçılarına garşı Talış dağlarında apardığı döyüşlərdən birinin məhz bu kəndin ərazisində baş verdiyinə göre verilmisdir.

Mənim fikrimcə isə ikinci variant daha ağlabatandır, çünki tarixdən də bizə məlumdur ki, Teymurlanq HEC VAXT Talışda müharibə etməyib, əksinə, Talışa dostluqla gəlib və Talışı öz dövlətinin tərkibinə qatmaq üçün müqavilə bağlayıb. Teymurlanqın Talışa gəlməsi həmişə xoş qarşılanıb, bunu fransız tarixçisi Marsel Brionin Teymurlanq haqqında yazdığı tarixi əsə-

TALIŞ GENERALLARI

Ağacan bəy Nurullabəyov

rindən də görmək olar.

Amma əksər mənbələrdə Babəkin məhz Talış dağlarında ərəblərə qarşı apardığı AZAD-LIQ mübarizəsi qeyd edilir və bəzi rəvayətlərə əsasən Babəkin məhz Cangəmyonda ərəb qoşunu ilə döyüşməsi deyilir.

yətlərdən biri də yuxarıda adı çəkilən general-poruççik Ağacan

Tarix elmləri namizədi Firudin Əsədovun "Talış diyarının keçmişinə bir nəzər" və F.Əsədovla tarix elmləri namizədi Sevil Kərimovanın birgə yazdıqları

Deməli bu kəndə Cəngəmiran (Cangəmyon) adı məhz Babəkin dövründə, yəni IX əsrdə gedən döyüşə görə verilmişdir.

XVIII əsrdə, Talıs xanlığının dövründə buradan Rusiya ilə əlaqə saxlanılırdı. Dırığ hakimlərinin igamətgahıda məhz bu kənddə idi.

Cəngəmiran kəndi çox səfalı və mənzərəli yerdir. Kənddən aırağda yerləşən qəbristanlığ sübut edir ki, bu kəndin tarixi çox qədimdir. Tarixi mənbələrdən bizə aydın olur ki, cəngəmiranlılar döyüşkən tayfa olmuş, hərb sənətinə yiyələnib, onu yaxşı mənimsəmişlər. Bu barədə istənilən qədər tarixi faktlar vardır.

Cəngəmiran kəndi çox görkəmli şəxsiyyətlər yetişdirmişdir və indi də yetişdirir. Belə şəxsiy-

"Çarizmi Azərbaycana gətirənlər" kitablarından, tədqiqatçıjurnalist Gülməmməd Məmmədzadınin "Cəngəmiranlı general" məqaləsindən, həmçinin Rusiya Mərkəzi Hərbi Arxivindən öyrənirik ki, Ağacan bəy Tiflisdə hərbi xidmətdə olmuş, 1812-ci ildən 1825-ci ilədək poruccik, podpolkovnik, polkovnik, mayor, kapitan rütbələrinə yüksəlmişdir.

1826-cı ildə Ağacan bəyə general-poruççik rütbəsi verilmiş, 1827-ci ildə isə III dərəcəli müqəddəs Stanislav ordeni ilə təltif olunmuşdur.

Lənkəranın hərbi komendantı mayor M.S.İlinskinin Talış Xanlığının daxili işlərinə qarışması, Talış Xanı Mir Həsən Xanla onun arasında narazılığa

gətirib çıxarır. 1828-ci ildə Ağacan bəy bu ədavətin və məkrli siyasətin qurbanı olur. Mayor M.S.İlinskinin Qafqaz canisinliyinə Mir Həsən Xan və Ağacan bəyin atası olan Nurulla bəy haqqında yazdığı gizli donosları öz rolunu oynayır. Xalq M.S.İlinskinin qanunsuz hərəkətlərindən və özbaşınalıqlarından təngə gəlib, üsyana qalxır. Dırığ mahalında baş verən üsyana Ağacan bəyin atası Nurulla bəy və atasının əmisi oğlu Dərgahqulu bəy başçılıq edirdilər və bu üsyanda Mir Həsən Xanın tərəfini saxlayırdılar.

Nurulla bəyin mövqeyi barədə mayor İlinskh ali baş komandana xəbər verir. Ali baş komandan Nurulla bəyə cəza vermək üçün onun Tiflisdə xidmət edən oğlu, general Ağacan bəyi öldürtdürür. Onun cənazəsi böyük xərc və çətinliklər hesabına doğma kəndi olan Cəngəmirana getirilir. Düşmən məkrli idi. Cəza əməliyyatının izini itirmək üçün generalın anası Xədicə xanıma ayda 3 min manat təqaüd ayrılır.

Beləliklə general 37 yaşında faciəli sürətdə öldürüldü. Ağacan bəyin atasının ürəyinə dağ çəkilsə də, bir bununla təsəlli tapırdı ki, Ağacan bəyin kiçik qardaşı İbadulla bəy onun yolunu davam etdirir. İbadulla bəy polkovnik rütbəsinə qədər yüksəlmiş, XIX əsrin sonlarında vəfat

Ağacan bəyin ailəsi və övladları haqqında arxivlərdə məlumat yoxdur.

Ağacan bəy öz adını Azərbaycanın hərb tarixinə qızıl hərflərlə yazan Talış generallarından

Hesab edirəm ki, general Ağacan bəyin ömrü tədqiq olunmalı, Lerik rayonundakı muzeydə onun adına xüsusi guşə yaradılmalı və adı əbədiləşməlidir.

Razzaq Xansuvarov Talışxa-

- Azərbaycanın Mərkəzi Ar-
- 2. Rusiya Hərbi Siyasət Arxi-
- 3. Rusiya Mərkəzi Arxivi.
- 4. Razzaq Xansuvarov "Mir Həsən Xan" "Tolişon Sədo" qəzeti nöm.7-8.
- 5. Razzaq Xansuvarov "Dırığ mahalı ve Dırığ hakimlərinin şəcərəsi" "Tolişon Sədo" qazeti nöm.9.
- 6. F.Əsədov "Talış diyarının keçmişinə bir nəzər"
- 7. F. Əsədov, S. Kərimova "Çarizmi Azərbaycana gətirən-
- 8. G.Məmmədzadə "Lənkəran mahalının sərkərdələri"
- 9. Marsel Brioni "Я-Тимур, завоеватель Вселенной".
- 10. "Тимур Ланг о Талыше и о талышах" "Tolişi Sədo" qəzeti nöm: 8 (116) 18 fevral 2011.
- 11. G.Məmmədzadə "Cəngəmiran kəndi və Cəngəmiran abidələri" "Bolluq ugrunda" qəzeti, 1988-ci il.

Mənə dəstək olan dostum Natiq Abişzadəyə öz minnətdarlığımı bildirirəm.

CAMAL LƏLƏZOƏ

Əcəllə mamu çan vaxtbe şe pidəşbe bə Sumqait nəvon paylu. Əmma Xıdo lənət bıko bə ni-beyəti, odəmi jıqo çe ğorbədə eğandedə odəm bə azizə ğohum-ğəbilə həsrət mandedə, i kərə əvoni bıvindi. Əncəx bə piyəmerdi sə bərk dəşəbe nəvon vindemon: nəvon bə həsrətbin çəy sipiyə rişi dəçıkınorındının, əvən bə sutim-sutimbe ştə muninə dimi bə baləlion ovəynə sifəti dəsuv, əvoni peçixvoni.

In həsrəti Əcəllə mamu vardıse bə Masali avtobusə vəğzəl, Səşe bilet, nışde bə "Masali-Sumgaiti" avtobus. Hejo tojo gotəşbe iştə virə, bənə rəhmətşə dustış Şıxəli qədə zoə Həşiməğə peşe bə avtobus, çəy paylu dəvardeədə səlomış doy bəy, nışte çəy peştono. Yəndəku hal-əhvol kəbə səşone, Əcəllə mamu vey şo be ki, əv bə nobələdə şəhər şedə, colnə ni, Həşiməğə dəye.

Həşiməğə dastədə naminə zanbul vindeədə bə Əcəllə mamu yod dəşe ki, təylə dast şedə bə şəhər, nəvon bə çəy navi bebəşen, bəvon çiç bədoy, hiççi peqətəşni. Bəjəni ın fik-xəyoli norohat kardışe əv. Əmma roy dırozi yəndı əvəz bıkə mənzəron, avtobusədə biə qəpon çəy yodo bekardışone in malxulə.

Əcəllə mamu nıştəbe bə şoferi nezə vırədə. Hejo sıftəku dərəse ki, ın şofer həyvərə- dange, de musafiron bə pit-pite, dəvon bəno divino odomi roftor kardedo. Bo voney nevede ki, işte zeherinə sıxanon eçokini bə xəlqi. Mıxləs, şoferi çı Əcəllə mamu sof zəhləş barde. Ro şe-şe herəke eraxedabe bay, fik doydabe baçəy har hərəkəti.

İ kərə şoferi roy kəno oqətişe avtobus, giti kijos sov, sodose istə kəbinə jiyo. Imi cəlb kardışe çı Ocollo mamu nozo, merd șe bo dumut, bino nose 1sta risi qadaqədə tırniye, çı fik kardışe, nıznəme, əmma xındəş jəy, sırəy.

Xulasə, avtobus ome beşe bə Sumqaiti vəğzəl, musafiron evoyn-şin. Həşiməğəən evoy, mande tike diərodə, çəş kardışe, Əcəllə mamuən boy, bısun cəy

Oxoodo colno mando Ocollo mamu, linqiş tike firsiniye, nəhayət, əşte, evoyədə dastış ğande həminə qiti kijə peqətişe, dəro qıniye-bışu. Şofer bənə bəhi hucum kardışe bəy:

-Piyəmerd, piyəmerd, bəy bardedəş çımı kijon?

Əyo biə cəmat bi həyəconə sədo oqardin, həmməy edəsəyn bi di nəfəri de təcubi. Əcəllə mamuən lindiş dahaşte, oqarde "de təcubi" edəsəy bə şoleri.

-Çiçbə? İştı kijon? İmon ha? Du məvot, ıştə imoni məsut. Bı maşin nışteku ın kijon çımı dastədəbe, çımı lınqi paylu be. Iştı boçi bedə?

-Tı əvon çımı kəbinədə penı-

-Ne, biləma, ımon çımı lınqi jiyo bin, çımı kaqə kijonin.Bəştı con, çımınin.

-Bəs çımı kəbinədə qiti kijə hestbe, əvon bəy şin. Imon hejo bə kijon oşedən.

Çımı balə, kijə bə kijə obəşeyəni. Im çı sıxane? Mını mətəl məkə, Həşiməğə mıni çəş kardedə.

Xudahafiz!

-Ha cəmat, ruji niməyjoni ın piyəmerd mıni oçınedə. Çəş vinde-vinde cımı Səlyono sə kijon ojo-oşko dızdedə-bardedə.

Əcəllə mamu bə oxonə vasitə dast ğandışe:

-Həşiməğə, ın sıpəzoə bəmı şər ğandedə, cəmati dılədə mıni təhqir kardedə. Hələ bişamon bə Milisi İdarə, şikat bıkəm,çimi piə-moə bibovnim.

Əcəllə mamu de xışmi dənəbe, Saatijo bə Əcəllə mamu hərəkəton, bəçəy pesoxtə qəpon de hədəyoni diyə bıkə Həşiməğəən çəy dumo, rəyrə poyin- şin."Milis", "idarə", "şikat" sıxanon ki bə şoferi quş rəse, həni tam jəşe, liputi jitono çiçon votise, hicki nıməsəşe...

Arədə i kərə Əcəllə mamu edəsəy bə dumo, bunum şofer çiç kardedə, vindişe sokit biə,

-Bışi, sıpəzoə, ımən bətı kame.

OLISON De Xido nomi!

OXONNƏ SƏHİFƏ

Nº 12 (24) 07 aprel 2012-nə sor

Elşən Həsənov

Salam Elşən boli, şıməni vinde ve şomon

Azan şımani vinde vey şom.Şıma qazeti handeədə çımı əhvol hejo bə pe pedə.

Tolışi Mədəniyyəti Mərəngo of yane, ve bud bibu, ..

Vey sağ bıbən! Ruj ə ruj bibu çəmə vətəndə joqo maranqon rəsmi şəkildə bə qeyd bistenon.

In mərkəzi ofəyə məqsəd çiçe?

Isatnə dovrdə har millati ya dovlət, yainki qıləy içtimai siyasi taşkilotış bıbu, əqər nışebu bəvədə əv millat ni. Bəmə məlume ki, Urusiətdə təqribən 300000 tolış jimon kardə, çəvonən 50000 Uraladəy. Bın ara ziada çaəvon mədəniyəti hifz karde, əvoni ba ivrə cəm karde, çəvon çe Rusiya içtimai siyasi həyatədə iştiraki təşkil karde, tolişi zivondə qəzet, kitob, disk vadoe çəmə əsəs məqsədonədəy. İmkan bırəso bə ehtiyoç bəkəson maddi iyən huquqi koməq bəkamon. Bəçəmə perspektivinə tolişə çıvonon bə nav şe komaq bəkamon.

Çand kəs üzvon heste?

Çəmə təşəbbus grup 12 kəse. Qeydiyatda dəvardə bə-

De Sverdlovsk vilayəti Tolışi Mədəniyyəti Mərənqo sədri müsahibə

peşt çəmə tərafdaron ənə vey bin ki, sıxani rosti əmə ıstən ımi jıqo çaş kardənibimon. Çı qeydiyato davardə bəpeşt 2 kərə idarə heyyəti iclas, 1 kərən umimi iclasmon davonyə. Íclason vey barza saviyədə, de yekdil fikron davardən. Bı nezono dimina umimi iclas dəbavonemon. Bə iclasi cam be qora 250 qıla dəvətnamə bədomon.

Çı RF kon ərazion əhotə kardəşon?

Çəmə camiyəti nom-Свердловская областная общественная организация "Центр Талышской Культуры"-, intasi bəçəmə adres çe Permiku, Kurganiku, Celvabinskiku, Tyumeniku, Nijnevartovskiku vey xoşə xəbon omeydən. Əqər ba ara şəyton dənışo çəmə mərango regionda vey yola perspektivış bəbe.

Har mərənqo çətinətiş bedə, məsələn çı Az.RTMM ofisiş ni, ıştə maliyyə problemon həlli kay zındəni, şımə mərənqo nirəsə cəhəton, çətinətion hestin?

Bəle, be çətinati hiçi bedani, intasi çəmə çətinəti dışma çətinəti muqayisə karde rost abıni, baçe ro ki iyo çe hukumati tərəfədə hiç problem vindənimon. Rusiyə qanunon dılədə çı komaqmon bıpiyo avon bəmə otkaz karde əzinin. Şıməku ısə tamam çimi əksinəye. Hukumati qanunış nıvışda çe çamati çaşada parda eyaşde ro, hukumati pie bəsə qanunisə vey-vey ba nave. Çe qeydiyətiku cəmi dı manq niki hiç çəmə dəvarde, ısaticu ışta nırəsə cəhətiku qəp je rosta ko əbini, iqla imi vote bəznem ki tiki təcrubəmon kame, ımiən çəmə qırətmanda zoon yekdiləti ebasdə.

Şımə de RF-də bə Tolişə mərənqon, bə cümlədən de RF Tolişi Diaspor a əloqon heste? Əgəm hestebu ın əloqon kon səviyyədən, nıbu-boçi ni?

De Tolişa Diaspora əlaqə hələ çəmə piə saviədə ni, inşalla hərəkət bakamon ın əlagon boirosnamon bə penə saviə. Umimiyətlə Rusiyə qanunon dilaede de hemme diaspora taşkilaton əməkdaşəti karde hozomon, taki ın iplax emeşed noiteşableme xalqi xəy bıbu.

Sırr niki Uralı co regiononədəən veynə Toliş heste, bəşmə ən nezə region Perme ki, vəy çı Tolişon xüsusi çəkişon heste, bavon komakati kay babe ki, əvonən qıləy jıqo mərənqo ofayəkən?

Nəinki bə Permi tolışon, umimiyətla RF alida subyektondə jimon kardə tolışon ışta imkani dılədə komaq karde hozomon, taki çəvonku təşəbbus bıbu. Əmə vey şo bəbemon və imi bəştə şərəf bəznemon. Işta çəmon bəvon umote əmə hozo!

Zınedəmon ki, har təşkilat tikəy rost be bəpeşt pidəşe ki, ıştə əhotə çevrə yolkə, şımənən de Xıdo koməkəti yolə mərənqo bəpeştə çı RF co regiononədə ıştə mərənqo filialon okarde fikon babe?

Çəmə nizamnamə bəmə imkan doyda əmə Sverdlovsk vilayəti şəhəronda ıştə filia-

lon okarde. Çəmə vilayət çe Azarbaycanisən dı kərə dıjde, əhalişən 5 mln tiki veye. Çəmə vilayətdə ışta koon ba qayda noa bə peşt bin suali dia karde bəbe inşalla. Maskovada Tolişə Diaspora çe İsmail Şabanovi rəhbərəti jitono fəaliyət nuşo dodə, əmə bəpiemone ki Rusiyə vey vıronda tolişa marangon ofayə bıbun və Tolışa Diaspora Federal statusi bistano.

Zındənişon, Tolışə Diasporə federal status səyro bəpe çand qılə viloyətədə əçəy filialoniş bibu?

Boli az yurist nim, intasi çımı zıney ku joqoe-Umumrusio statusi se qora maranqo subyekton niməsə veydə bəpe filialoş bibo. Russiyədə 83 qıla subyekt histe.

Tolişə Diaspora federal status sə bəpeşt, çı RF ğanunon imkon doydən ki, ın subyekt bə Duma vijnyəyonədə iştirok bika?

Duma vicnayonda partiyon iştirak kardan. Partiə içtimai marango qılıy forme.

Sırr ni ki, de Azerbaycani Tolişə Mərənqo əloqəon ni, in əloqon soxte marağon heste?

Alaqon soxte maraği be ya nibe bə mətləbi dəxliş ni, ın əlaqon bənin, ıştənən ən penə saviyədə. İmi çəmə mentalitet, din, imon tələb kardə. Rusiyəda jimon karda tolışon veyni iyo 20-nə əsri 80-90 soron oman. Imon ro di obagarden ba Azarbaycan. İyo ba dinyo oma, iyo məktəbi oroxnə tolişon həxdə in sixanon vote əbini, bəçe ro ki, ça-

von butun alaqon iyo soxta bedə. İyo jimon kardə tolişon, çe Azarbayçanda jimon kardə toışon aradə fərq vaxt davarde davarde tikiən vey bəbe. In farqon ba minimum saviyə eğande ro çəmə əlaqon bəpe ən penə saviyəda bıbon.

Bi roada ama basma ci koməkəti kay bənemon.

In zamonada bəmə milli iəti lazime. Iştəni tolış hisob karda har kas bəpe bə i məqsədi xidmət bıko, bə iyəndi peşt bıbun, har qılə tolişi mudafiə bikon. Toliş bəpe bə tolişi əlehi benişo, bəvədə əmə ıştə xalqi huquqi bərpa karde gora çokə zumon bəbe. Bın koada dınyo ço məmləkətondə jimon kardə tolışon, xususən de ironi tolışon əlaqə ğoym karde vey vacibe. Əqər i bibəmon bəvədə ista problemon bə dınyo içtimayəti rosne hoston bəbe, zumon vey babe. Zumand bibamon bavədə dınyo ictimayət bəçəmə problemon layiğinə diqqat nușo bodo.

Bəçəmə rujnomə çı orzuon heste?

Tolış xalqi Əliəkrəm ğıryətdə çokə ovladoniş histe. Şımanan həmona qırətmandonda gıleyon. Şımaku bə Əliəkrəm, Novruzəli, Əli Nasir qıryət ın qazeti naşr kardeda. Ən yola komaq bəşmə bın roada Tolişə bandon ğədər mohtaşam mətanət və səhm arzu kardəm.

> Müsahibə peqətse: R. Cəlilov

In müsahibə bə ərsə ome koməkəteş karde qornə bə "Talış.org" sayti minnətdomon

TƏBRİK EDİRİK!

Bu il xalqımızın qeyrətli qızı İradə xanım bütün "dörd"ləri yığıb başına. Dördü dördüncü ay İradə xanımın 44 yası tamam oldu. Bu münasibətlə həm İradə xanımı, həm də onun doğmalarını və əzizlərini təbrik edirik. Arzu edirik ki, YOLƏ XIDO öz nəzərini Sizin üstünüzdən çəkməsin, işiniz daima avand və rəvan olsun!

RTMM və "Tolişon Sədo" qəzeti

Təsisci : Rafiq Cəlilov

Tel.:+99470 909-85-90 E-mail: celilovrafiq@mail.ru Qəzetin elektron variantını tolishonsedo.ucoz.com

Redaksiyanın ünvanına göndərilən əlyazmalar müəlliflərə qaytarılmır və Faktlara görə yalnız müəlliflər məsuliyyət daşıyırlar. Müəlliflərlə redaksiyanın mövgeyi uyğun gəlməyə bilər.

Qəzet Ədliyyə Nazirliyində qeydə alınmışdır.

Qeydiyyat nömrəsi:3462

Hesab nömrrəsi: Cəlilov Rafiq Şahrza oğlu kod 506322 müxbir hesab 0137010007944

US Dollars: Jalılov Rafig Shahrza oghlu ACC N Standard Chartered Bank, New York CORR. ACC. 3582023389001 SWIFT: SCBLUS33 "Bank of Baku" OJS S.W.I.F.T. JBBKAZ22 Baku, Azerbaijan